

Mercator

GLASILO DELAVCEV IN ZDRUŽENIH KMETOV

Leto XX Ljubljana, april 1983 št.: 4

10. zasedanje delavskega sveta SOZD

Vesna Bleiweis - Center za obveščanje

Poslovanje sozda v letu 1982 in sprememba letnega plana 1983

Kljub zaostrenim gospodarskim razmeram smo v letu 1982 dobro poslovali, prizadevati pa si moramo, da bomo vsaj enake, če ne boljše rezultate dosegli tudi v letošnjem letu, je sklepna ugotovitev delegatov delavskega sveta SOZD, ki so se v tem sestavu zbrali zadnjič v tem mandatu.

Kljub zaostrenim gospodarskim razmeram smo v letu 1982 dobro poslovali, prizadevati pa si moramo, da bomo vsaj enake, če ne boljše rezultate dosegli tudi v letošnjem letu, je sklepna ugotovitev delegatov delavskega sveta SOZD, ki so se v tem sestavu zbrali zadnjič v tem mandatu.

V na splošno dobri oceni poslovanja v letu 1982, ne smemo prezreti slabega poslovanja tako iz objektivnih kot subjektivnih razlogov. Prav tej oceni razlogov je treba dati v prihodnje večji poudarek in na tej oceni naj sloni tudi odločitev delavskega sveta, ko bo obravnaval predloge za odobritev koriščenja solidarnostnih sredstev skupne porabe za regrese, pokrivanje izgub in druge solidarnostne namene. Na oceni razlogov za slabe poslovne rezultate naj temeljijo tudi pogoji pod katerimi članice sozda lahko prejmejo solidarnostna sredstva. Ta zahteva naj bo ob enem tudi razlog za spremembo do sedaj veljavnega pravilnika o oblikovanju in koriščenju solidarnostnih sredstev skupne porabe, so menili delegati delavskega sveta.

Določitev stopenj za končni obračun razporeditve skupnega prihodka med organizacijami na debelo in organizacijami na drobno za leto 1982 in sprejem teh stopenj za leto 1983, je bila tesno povezana z določitvijo predloga sa-

moupravnega sporazuma o trajnem poslovnem sodelovanju in združevanju dela in sredstev za skupno poslovanje med organizacijami na debelo in organizacijami na drobno v sestavu sozd Mercator. Na predlog poslovodnega sveta je delavski svet oblikoval predlog sporazuma tako, da je v poglavju o delitvi skupnega prihodka sprejel formulacije, ki po vsebini ustrezajo prejšnjemu tovrstnemu sporazumu. O predlogu sporazuma, ki ga je določil delavski svet SOZD, se morajo prizadete organizacije izreči do 20. maja 1983.

Nenavadno, brez komentarja so delegati sprejeli poročilo izdajateljskega sveta našega glasila. Podražitev glasila v letu 1983 so se jim zdele razumljive, da bi pa zato podražitev (čeprav samo podražitev tiska, papirja in distribucije), zahtevali kaj več od samega glasila, pa se jim očitno ni zdelo potrebno.

Odločitvi poslovodnega sveta, da bomo sredstva za interne kompenzacije v letu 1983 zagotavljali samo na osnovi solidarnosti, je terjala spremembo letnega planskega akta SOZD za leto 1983. Tu pa se je zataknilo: delegati niso imeli pooblastil za glasovanje in so opozorili na neskladnost samoupravnega sporazuma o oblikovanju sredstev za interne kompenzacije in letnega planskega ak-

ta (delegati MIP). Ta neskladnost res obstaja, vendar pa bi s sprejemom predloga za spremembo plana odpadla. Sama sprememba plana pa še ne bi rešila problema »šnicl-dinar«, kot mu pravijo na Ptuj. Solidarnost naj ne bo davka na članstvo v sozdu niti naj ne bo razlog za prenehanje o formalno pravnih straneh njenih opredelitev, temveč in predvsem osnova za iskanje rešitev, ki bodo na eni strani zagotovile upravičenost do dinarja, na drugi strani pa zrezek. Torej, za poslovno sodelovanje in dogovarjanje tudi za tisto blago, ki enemu prinaša izgubo, drugemu pa pripelje kupca.

5. seja koordinacijskega odbora

Kako dolgo še vsak po svoje?

Beseda je o 104. členu samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD Mercator, n. sub.o. Ničkolikokrat smo že pisali o njegovem namenu in o variacijah, variantah in drugih v srce segajočih interpretacijah tega člena sporazuma. Očitno od vseh ostajajo samo individualne, kajti skupne so tako redke, kot so redki delavski sveti in razpisne komisije za imenovanje poslovodnih delavcev (direktorjev), in pri postopku za imenovanje upoštevajo ta člen.

Nad to ugotovitvijo se je zamislil tudi koordinacijski odbor sindikata sozd Mercator, ko je obravnaval osnutek sprememb in dopolnitev samoupravnega sporazuma. Trdno pa je vztrajal, da mora člen v nespremenjeni obliki, kljub zahtevam nekaterih članic Mercatorja po njegovem črtanju, ostati. Zahteval je, da na ravni sestavljene organizacije začnemo razmišljati o kadrovske funkciji, enakovredni ostalim, ne pa je potiskati v kot z izgovorom, da so drugi problemi aktualnejši, da članice sozda zanjo ne kažejo nobenega zanimanja, oziroma ne pritiskajo na realizacijo sporazuma o združitvi v sozd, ki v posebnem poglavju določa tudi osnove kadrovske politike.

Brez realizacije tudi tega poglavja sporazuma dolgo najbržkone ne bo šlo, saj se uresničevanje nekaterih zadev, ki smo jih opredelili kot skupne, lomi ravno pri kadrih, najbolj odgovornih za njihovo uresničevanje. Heterogenost v dejavnostih, ki jih v sozdu opravljamo, najbrž ne more biti heterogenost v uresničevanju skupnega.

Vesna Bleiweis

Ponudbo Šmarskega hrama si oglejte na 13. strani. Morda vas bo zamikala...

5. aprila se je sestal izdajateljski svet našega glasila

Center za obveščanje

Upadlo število sodelujočih

Izdajateljski svet glasila delavcev in kmetov sozda Mercator se je sestal pred aprilskim zasedanjem delavskega sveta sozda z namenom, da pripravi poročilo o izdajanju in urejanju časopisa v letu 1982 in predlaga obseg dela in finančni načrt za leto 1983. Poročilo in načrt sta že sprejeta na delavskem svetu.

Predsednik Ferdo Lovrec je na začetku seje poudaril, da je sedanjemu sestavu izdajateljskega sveta mandat že potekel, vendarle pa je nesmiselno delegiranje novega sestava, ker je s pripravljenimi spremembami samoupravnega sporazuma o združitvi določen

drugačen sestav družbenega organa za obveščanje v sozdu. Bodoči svet za obveščanje, katerega jedro bo koordinacijski odbor sindikata sozda, bo prevzel tudi naloge in pravice sedanjega družbenega or-

Nadaljevanje na 4. strani

V tej številki

Na strani 2 preberite tri kritične oz. polemične zapise

Odobrena so bila solidarnostna sredstva - poročilo na 3. strani

Pregled največjih dobaviteljev sozda Mercator in poročilo o ugotovitvah in sklepih izdajateljskega sveta časopisa Mercator - stran 4

Dve sindikalni odličji v Mercator - str. 5

O jubileju tozda Investa berite na 6. strani

Strani 7 do 9 so pripravili v M-Nanosu

Na strani 10 berite o dveh otvoritvah

Preprost prikaz nekaterih pojmov iz ekonomike OZD preberite na strani 11

V rubriki Drugi o nas na strani 12 berete izjave generalnega direktorja sozda pri okrogli mizi Dela

Ponudbo M-Jelše preučite na strani 13

Ne spreglejte razpisa letne mercatoria - de na zadnji strani!

Ob sprejemanju nekega sporazuma

Mile Dolenc – Mercator – Velepiskrba, TOZD Grosist

Kaj je in kaj ni skupni prihodek

Odnose med Mercatorjevimi grosisti in detajlisti, ki so glede na strukturo dejavnosti v SOZD Mercator gotovo ključnega pomena, ureja samoupravni sporazum, sprejet v letu 1981, ki naj bi prav v teh spomladanskih dneh po precejšnjih porodnih težavah ugledal luč sveta v novi, prenovljeni, času bolj primerni podobi. Prejšnja številka tega glasila mu je posvetila precej prostora, pa vendar ni odveč še kakšen pogled pod površje samoupravnega sporazuma, ki se ponaša z zvanečim nazivom: samoupravni sporazum o trajnem poslovnem sodelovanju in združevanju dela in sredstev za skupno poslovanje med organizacijami na debelo in organizacijami na drobno v sestavu SOZD Mercator.

Samoupravni sporazum ima gotovo nekaj dobrih zamisli ali vsaj namer, ki pa jih tokrat pustimo ob strani. Poglejmo si predvsem pomanjkljivosti, nedorečenosti in nedoslednosti, pa tudi teh ne vseh, ampak le tiste, ki so najbolj bistvene in ki še vedno povzročajo nesporazume in še kakšen sindrom povrh.

Ključni problem odnosov med grosisti in detajlisti, ki je tudi povzročil zahtevo po reviziji samoupravnega sporazuma, je ugotavljanje in razporejanje skupnega prihodka. Prvo in temeljno vprašanje, ki se pri tem postavlja, je, kaj sploh razumemo s skupnim prihodom. **Skupni prihodek je prihodek od prodaje blaga, ki je predmet skupnega poslovanja, ne pa akumulacija grosistov.** Skupni prihodek je lahko le prihodek, dosežen od prodaje blaga, ki je predmet skupnega poslovanja. Zajema tako materialne stroške in amortizacijo kot tudi dohodek in ga je zaradi tega potrebno z vsemi temi sestavinami tudi razporediti med tozde, ki so ga skupaj ustvarili. Tako definiran skupni prihodek je ustvarjen šele (ali pa že, odvisno od vrste blaga) ob prodaji blaga potrošnikom, ne pa tedaj, ko grosist prejme plačilo od detajlista. Tako plačilo je namreč že razporejanje skupnega prihodka ali vsaj plačilo akontacije udeležbe grosi-

sta v skupnem prihodu. Pomembna je še natančna definicija predmeta skupnega poslovanja, torej konkretna opredelitev proizvodov ali skupin proizvodov in s tem opredelitev meje skupnega poslovanja. Izven vsakega dvoma pa je ob tem seveda, da skupni prihodek ne more obsegati prihodkov, ki ne izhajajo iz skupnega poslovanja, ki so doseženi na primer v ozdih, ki niso udeleženci samoupravnega sporazuma.

Skupni prihodek je v samoupravnem sporazumu opredeljen predvsem v 75. in 76. členu. Ta definicija je, teoretično vzeto, povsem zgrešena, saj pomeni pravzaprav opredelitev skupnega dohodka in ne skupnega prihodka.

Pri razporejanju skupnega prihodka (pravilno definirane, seveda) so temeljnega pomena standardi oziroma normativi stroškov. Potrebni so predvsem zaradi tega, da ne bi iz skupnega kotla preveč zajemal tisti, ki slabo gospodari in povečuje svoje dejanske stroške na račun tistega, ki dobro gospodari in stroške zmanjšuje. Standard je potrebno postaviti za daljše obdobje, ki naj ne bi bilo krajše od srednjeročnega, s tem da se predvidijo primeri nujnih korekcij standardov ob končnem letnem obračunu. To bodo predvsem primeri zunanjih vplivov, na katere udeležence sporazuma ne mo-

rejo vplivati. V samoupravnem sporazumu pa standardi sploh niso opredeljeni. Gre le za povprečja dejanskih stroškov, opredeljenih glede na vse udeležence sporazuma, ali pa ločeno glede na dejanske stroške detajlistov ali grosistov. Povprečij seveda ne moremo jemati kot sinonim za standarde ali normative.

Še eno stvar je potrebno v zvezi z razporejanjem skupnega prihodka posebej podčrtati: v skupnem poslovanju poznamo le udeležbo posameznih partnerjev v skupnem prihodu, z vsemi posledicami, ki iz tega izvirajo, ne pa marž, rabatov in superrabatov, ki so pojm, vezani na kupoprodajne odnose, ne pa za skupno poslovanje. Dokler nam te stvari ne bodo jasne, nima prav nobenega smisla govoriti o združevanju dela in sredstev za skupno poslovanje.

Prav zato, pa ne samo zaradi tega, se ni mogoče izogniti vtisu, da je samoupravni sporazum zgolj slaba kozmetika, ki si brezuspešno prizadeva prekriti in zakriti star, naguban in izsušen obraz letne gospe, katere najlepša leta se nepreklicno iztekajo.

In kaj storiti, da bo staro gospo zamenjala lepa Brena oziroma, da bo slabo zamaskirane kupoprodajne odnose nadomestilo pravo združevanje dela in sredstev za skupno poslovanje? V pripravo samoupravnega sporazuma je potrebno vložiti več trdega, inventivnega, analitičnega dela strokovnih služb, več pripravljenosti za uveljavljanje novih izvirmih konceptov in odredi se bo treba kakšnemu kratkoročnemu, posamičnemu interesu, na račun dolgoročnega skupnega, v večji meri pa bo potrebno vpreči tudi iskrega, pa še vedno premalo izkoriščenega konjiča, ki mu pravimo računalnik. Če na to nismo pripravljene, pa rajši recimo bobu bob, prenehajmo frazariti o skupnem poslovanju in skupnem prihodu in ostanimo rajši pri dobrih starih kupoprodajnih odnosih. Bomo vsaj vedeli, pri čem smo.

Anketa ali izpraševanje

Vesna Bleiweis

O izsiljenem sestanku

Ali reči bobu bob, ali iskati mile oblike za imenovanje neprijetnih dogodkov, ki jih povzročita neinformiranost in nezadovoljstvo delavcev? Včasih smo temu rekli štrajk, nato stavka, kasneje prekinitve dela (občasna, začasna, kratka itd.), sedaj izsiljeni sestanki do 30 minut in več. Kaj je to in zakaj, smo vprašali nekaj delavcev. Odgovorov ne moremo spraviti na skupni imenovalec, zato jih preberite take, kot smo jih dobili.

»Izsiljeni sestanki? Ne vem. Morda je to sestanki, ki ga izsilil direktor od predsednika delavskega sveta za reševanje neke zanj pomembne zadeve. Zakaj? Da bi izkoristil svoj položaj.«

»Izsiljeni sestanki? Ne vem. Sestanki za tiste, ki so izsilili razpravo o usmerjenem izobraževanju v Cankarjevem domu. Zakaj? Da bi javno govorili in povedali kje jih žuli.«

»Izsiljeni sestanki je sestanki, ki ga nekdo izsili, da bi uveljavil nekaj, za kar ve, da je v njegovo korist.«

»Izsiljeni sestanki je sestanki, ki ga nekdo izsili zato, da bi na hitro nekaj dosegel. Kje se pojavljajo izsiljeni sestanki? Tam, kjer želijo goljufati delavce. Kdo? Vodilni delavci.«

»Ne sprašuj, ker ne vem, slišal pa sem to besedo.«

»Vem kaj je to. To je drugo ime za štrajk. Kaj pa je to? Delavci se uprejo. Komu? Ali sami sebi, saj imajo pravico in dolžnost samoupravljanja? To je vse res, vendar od te pravice in dolžnosti se ne da živeti. Treba je delati in zaslužiti, če tega ni, se uprejo.«

»O izsiljenem sestanku sem slišala na televiziji. Niso prav dobro povedali kaj naj bi to bilo. Če sem prav razumela, je to stavka. Za stavko pa dobro vem kaj je, koliko ima izsiljeni sestanki z njo skupnega, pa ne vem.«

»Štrajk. Zakaj ne rečemo temu tako? Če smo samoupravljalci in če v temeljni organizaciji v medsebojnih odnosih točimo čisto vino, potem ni potrebno ne štrajkov ne izsiljenih sestankov. O vsem se lahko pomenimo in dogovorimo. Res pa je, da se o ključnih vprašanjih kot je delitev dohodka lahko vse manj, ker smo odvisni od tega do kam seže roka administrativnega odločanja in urejanja. Če se pogovarjamo o delitvi rezultatov dela – teh pa ni, ne po krivdi delavcev ne po krivdi vodilnih delavcev, lahko izsiljujemo sestanki le proti administrativnim posegom v naše pravice.«

»Ne vem. Ne maram odgovarjati.«

»Ja. Izsiljeni sestanki so tam, kjer ni dovolj denarja za osebne dohodke. Stroški za življenje pa so vsak dan večji. V današnjih časih z 700 starimi jurji ne moreš živeti.«

»Zakaj so izsiljeni sestanki? Zato, ker ljudje premalo delajo, pa mislijo, da morajo zaslužiti več. Na silo nekaj uveljavljajo.«

»Novo ime za štrajk, ki so mu prej rekli prekinitve dela. Namen? Izraziti nezadovoljstvo z razmerami v tozdu. Je tako prav? Je in ni. Če ni samoupravljanja, je treba z izsiljenim sestankom opozoriti na probleme. Samo zaradi osebnih dohodkov? Ne, na vse, o čemer nas noče nihče slišati ali pa se dela, da ga problem ne zadeva.«

Razmišljanje ob enem izmed zaključnih računov

Metod Škrjanec – Mercator – Hoteli gostinstvo Ljubljana

Kje si in kam greš, gostinstvo?

Običaj je, da ob koncu poslovnega leta, pa ne samo zaradi tega, ker je tako zapisano v zakonih, ocenimo rezultate poslovanja v preteklem obdobju, predvsem zato, da realno presodimo (ne)ugodnosti poslovnih procesov in stanj, ki so skupaj z navdih – željami posameznih okolij, osnova za nove poslovno politične odločitve v temeljnih in delovnih organizacijah.

V kolikor so te ocene površne in enostranske in izhajajo samo iz citanja indeksov kazalcev poslovnega uspeha, potem taka ocena ne koristi nikomur – še najmanj pa nosilec odločanja v združenem delu; v tem primeru je prepuščeno načrtovanje razvoja samo navdihu. Ker imajo prav vse poslovno politične odločitve poleg poslovnih tudi socialne posledice, je nujno, da ob razpravi o poslovnih rezultatih v temeljnih in delovnih organizacijah osvetlimo njihove poslovne procese in razmerja, ne samo iz poslovno-sistemskega, temveč tudi iz družbeno-socialnega vidika, tako da se na osnovi skupnih dokoplamo do spoznanj o realnih možnostih razvoja.

Moja razmišljanja iz razprav ob zaključnih računih tozgov, združenih v delovni organizaciji Mercator-Hoteli gostinstvo, pa tudi ob prebiranju poslovnih rezultatov drugih dejavnosti v sozdu Mercator v letu 1982, ne gredo samo v smeri ocenjevanja kazalcev poslovne uspešnosti v finančnem

smislu, temveč predvsem v smeri presoje gospodarskih zakonitosti, ki so predpogoj za načrtovanje tistega dela razvoja gostinstva, ki ni odvisen samo od primerne odnosa gostinskega delavca do gosta in kakovosti nudene storitve.

Prikaz poslovnih rezultatov delovne organizacije Mercator-Hoteli gostinstvo samo iz kazalcev rezultatov dela delavcev in poslovanja tozgov, ki jih predpisuje metodologija za spremljanje izvajanja

TABELA 1

Sredstva	Viri		sredstev
dolgoročni plasmaji			
– iz poslovnih sredstev	79.023	poslovni sklad	601.768
osnovna sredstva	698.350	dolgoročni viri	118.597
Skupaj	777.373	Skupaj	720.365
razlika	57.008		

Iz bilance sredstev izhaja na primer, da s poslovnim skladom pokrivamo le 77% vrednosti osnovnih sredstev in plasmajev iz poslovnih sredstev, da dolgoročni vi-

dogovora o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1982, nas lahko pripelje do ocene, da smo dobro gospodarili kljub vsem neugodnim gospodarskim razmeram, ki se kažejo v neurejeni politiki cen, v ukrepih ZIS, poslabšanju oskrbe z blagom, povečanju stopenj minimalne amortizacije in drugih, za ugodno oceno vse, objektivnih težav, kar pomeni v poslovanju temeljnih in delovne organizacije svetlejšo stran medalje.

Resnico o položaju tozgov v dejavnosti gostinstva moramo iskati ne samo v zahtevah po izboljšanju kakovosti storitev – pa tudi teh ne kaže zanemariti – temveč predvsem v razmerjih sredstev in njihovih virov in v reproduktivni sposobnosti posamezne temeljne ali delovne organizacije kot celote (glej tabelo 1).

Iz bilance sredstev izhaja na primer, da s poslovnim skladom pokrivamo le 77% vrednosti osnovnih sredstev in plasmajev iz poslovnih sredstev, da dolgoročni vi-

Ljubljana 57 milijonov dinarjev prelivanja kratkoročnih virov v dolgoročne.

Poleg vseh naštetih objektivnih težav, ki izhajajo iz ukrepov gospodarske stabilizacije, je ta ugotovitev dodatna obremenitev dohodka združenih tozgov v obliki povečanih obresti, kar pomeni, da bodo sedaj še ugodni kazalci poslovnega uspeha lahko postali zelo neugodni, brez krivde delavcev.

Poleg nakazane neugodne strukture sredstev in njihovih virov pa je za izbiranje med različnimi smermi mogočega poslovnega delovanja tozgov potrebno upoštevati še reproduktivno sposobnost temeljnih organizacij, ki se izkazuje v razmerju sredstev za reprodukcijo in obveznosti.

Iz poslovnega rezultata je razvidno, da so obveznosti približno enake kot sredstva za reprodukcijo, da tozdi, združeni v delovne organizacije, ne morejo zagotavljati niti minimalnih zahtev enostavne reprodukcije. (Glej tabelo 2)

Razmišljanje o razvoju gostinske dejavnosti moram dopolniti še z ugotovitvijo o zelo neugodnih razpoložljivih kapacitetah, ki pogosto specifično strukturo ponudbe in gostov (preko 60% realizacije v bifejih in 10% v gostilnah), ob dejstvu, da sodi v gostinsko dejavnost še niz drugih storitev,

kot to izhaja iz odloka o enotni klasifikaciji dejavnosti.

Ker poznamo poslovni problem in položaj gostinstva v sedanosti, se ni težko opredeliti za pričakovanja v prihodnosti, zato je razumljiva negotovost v dejavnosti gostinstva. Sprememba položaja dejavnosti gostinstva v prihodnosti zavisi od kakovostnih programov razvoja, ki morajo izhajati iz dolgoročnih ciljev razvoja dejavnosti gostinstva v sozdu s sodelovanjem drugih temeljnih in delovnih organizacij, ki bo poleg združevanja sredstev odvisno predvsem od medsebojnih razmerij pri ustvarjanju skupnega prihodka, kakovosti medsebojnega vplivanja na poslovno in razvojno politiko s skupnim rizikom in odgovornostjo.

To pa pomeni le dosledno uresničevanje ciljev združitve v sozdu

Tabela 2 (v tisoč din)

– amortizacija po predpisanih stopnjah	23.584
– akumulacija	8.680
Skupaj razpoložljiva sredstva	32.264
– anuitete	14.396
– obveznosti združenja v SOZD	10.617
– rezervni sklad	4.000
Skupaj obveznosti	29.013
prosta sredstva za enostavno in razširjeno reprodukcijo	3.251

Samoupravno sporazumevanje

Vesna Bleiweis – Center za obveščanje

Trajno združevanje dela in sredstev med trgovino in proizvodnjo

Zakon o obveznem združevanju dela in sredstev organizacij združenega dela, ki se ukvarjajo s prometom blaga in storitev, s proizvajalnimi organizacijami združenega dela, ureja način in obliko združevanja dela in sredstev, način odločanja o skupnem poslovanju in skupnem prevzemanju rizika ter določa načela razporejanja skupno ustvarjenega dohodka.

Enostavno povedano: trgovske organizacije na debelo in organizacije, ki se ukvarjajo z izvozom blaga ter določenimi gospodarskimi storitvami s tujino, morajo obvezno združevati delo in sredstva s proizvajalno temeljno organizacijo, s katero trajneje poslujejo. Za trajnejše poslovanje pa se šteje poslovanje, ki se ureja na trajnejših podlagah in skupnih interesih za dobo petih let ali daljšo dobo.

To zakonsko določbo smo v sozdu vzeli resno in rodilo je: 275 sa-

moupravnih sporazumov (dvesto-petinsedemdeset), od tega 90 za področje živil in 185 za področje neživil. Od tega je sklenjenih 141 sporazumov (71 za živila in 70 za neživila). Ker pa zakon nalaga evidentiranje teh sporazumov pri pristojni Gospodarski zbornici, je Gospodarska Zbornica Slovenije evidentirala 113 Mercatorjevih sporazumov. Jasno pa je, da zakon zborničnim službam nalaga anali-

zo vsebine sklenjenih sporazumov in spremljanje njihovega uresničevanja, saj bi bilo brez tega težko opravičiti evidentiranje.

Ni naš namen analizirati razloge za sprejem zakona, niti komentirati njegove določbe, temveč se želimo ustaviti na realizaciji posledic njegovega uresničevanja. Če je vsaka asociacija združenega dela, ki jo kot subjekt za uresničevanje zakon zadeva, posredovala samo

275 samoupravnih sporazumov proizvajalnim organizacijam in vsak sporazum šteje pet tipkanih strani, razmislite o gori papirja, ki zraste pred vami. Zamislite pa si strokovnega delavca Gospodarske zbornice, ki mora vsak sporazum analizirati in spremljati njegovo uresničevanje. Že samo spremljanje usode Mercatorjevih, predvsem tistih, ki zadevajo blago, ki ga ni, je hudirjevo zamotano. Ko bomo prejeli prvo poročilo o rezultatih spremljanja uresničevanja teh sporazumov, vas bomo z veseljem obvestili.

Lahko pa se zgodi, da bo zakonodajalec vsem doslednim uresničevalcem zakona poslal plačljive recepte za zdravila, ki preprečujejo papirnatih glavobole. Plačljive recepte zato, da bo zbornicam lahko nadomestil stroške evidentiranja sporazumov.

Poslovodni svet, 14. 4. 1983: sovlaganja, skupni prihodek, interne kompenzacije

Vesna Bleiweis – Center za obveščanje

Kmetijske zadruge v sozdu: oster »ne« za kure

Zahteve po sredstvih oziroma združevanju sredstev, ki so jih pred SOZD postavili rejci perutnine, so naletele na ogorčen komentar predstavnikov kmetijskih zadrug. Tej zahtevi so se odločno uprli s svojo alternativo: če hočeš bika, ga plačaj po tržni (črni) ceni.

Mercator letno potrebuje približno 4.500 ton piščančjega mesa. Po variantah perutninarjev pa naj bi za to količino zagotovil: ali 20 centov (100 del US\$) na kg, kar je približno 1 milijon US\$ ali 30 din na kilogram mesa, kar je približno 13 starih milijard v obliki nepovratnih sredstev, ali pa zagotovil trajna obratna sredstva v višini 100 din na kilogram, kar pomeni 45 starih milijard za dobo nekaj let s 5% obrestno mero. Ta zahteva, združena s pogojem »daš-dam«, ali pa nič, je sprožila ogorčen komentar direktorja Mercator-Kmetijske zadruge Cerknica, Slavka

Torniča. Njegov komentar je izhajal predvsem iz zadreg, ki jih kmetijskim zadrugam povzročajo prekupčevalci z živino, ki preplačajo vsako vzrejeno žival, predvsem goveda. Tako nam fondi živine odteka v toplejše kraje, zadruge so deležne negodovanja rejcev živine, ker ne plačajo po dejanskih cenah, temveč po dogovorjenih. Mesna industrija v sozdu tarina nad nerednimi in količinsko nezadostnimi dobavami, otepa se z izgubami itd., zadruge naj bi postale hlevski policajni, če hočejo izpolniti plansko dogovorjene obveznosti in biti deležne bonitet, ki veljajo

za tovrstno proizvodnjo. Verjetno bi rekli, da so zadrugi znoreli, če bi pred kupce postavili zahtevo, enako perutninarski. Zahteva po sredstvih za kure bi bila kmetijem nekako razumljiva, če bi bilo perutninarstvo neakumulativna dejavnost, pa ni. Člani poslovodnega sveta, ki predstavljajo pretežno trgovce, pa so vseeno menili, da je treba s perutninarji le najti skupen jezik. Pohana piška vendar ne more kar tako z jedilnika.

Salomonska odločitev, kar se tiče samoupravnega sporazuma o trajnem poslovnem sodelovanju in združevanju dela in sredstev za skupno poslovanje med organizacijami na drobno v sozdu Mercator. Nič drugega kot potrditev našega komentarja iz prejšnje številke: sindrom neodločnosti. Sta skupni prihodek in skupni dohodek in vse, kar sodi k njima, res tako trd oreh, da ga z močjo ekonomskih

argumentov in dogovarjanja, ne moremo streti v smislu zakonskih določb in čistih medsebojnih odnosov? Kompromisarstvo se še nikdar ni obneslo, zlasti, če ga nikakor nočemo imenovati s pravim imenom.

Gordijski voz – kar nekaj historičnih prispodob moramo uporabiti za komentiranje te seje poslovodnega sveta – interne kompenzacije. Najprej samoupravni sporazum o internih kompenzacijah, nato planski akt sozda za leto 1983, variantni izračun po sporazumu in nato po planu, na koncu pa Aleksandrova odločitev: zagotavljanje sredstev za interne kompenzacije samo po eni osnovi – solidarnosti. Res nekoliko višji, kot je določeno s planom za leto 1983, in nekoliko nižji, kot je bil odstotek za združevanje določen v letu 1982. Odločna in enostavna rešitev zelo zapletene zadeve. Hic iacet lepus (tu tiči zajec!).

»Ljubljanski dnevnik« je objavil...

Mercator na svojih zavojčkih za sladkor še vedno oznanja – Vsi so si edini, pri Mercatorju dobite vse! Podatek ima samo eno pomanjkljivost. Manjka letnica, katerega leta je bilo to.

Delavci 7 ozdov bodo dobili regres od ostalih v sozdu

Z zasedanja delavskega sveta sozda

Odobrena solidarnostna sredstva

Stalna komisija pri delavskem svetu sozda Mercator za ugotavljanje upravičenosti črpanja solidarnostnih sredstev je na svoji seji, dne 24. 4. 1983, obravnavala vloge za koriščenje solidarnostnih sredstev sklada skupne porabe.

Vse temeljne oziroma delovne organizacije v sestavi sozda Mercator so po zaključnem računu za leto 1982 dolžne formirati 5% od sklada skupne porabe za druge namene, kar zneske skupaj 8.592.179,00 dinarjev.

Ugotovljeno je bilo, da nekateri tozdi niso javljali točnih podatkov o višini formiranja solidarnostnih sredstev in je zato komisija uporabila bilance uspeha vseh tozdov za leto 1982 ter na podlagi njih ugotovila 5% obveznost formiranja solidarnostnih sredstev.

Po pravilniku o oblikovanju in koriščenju solidarnostnih sredstev skupne porabe so solidarnostna sredstva namenjena za pomoč temeljnim organizacijam oziroma delovnim organizacijam sozda Mercator pri oblikovanju sredstev sklada skupne porabe za izplačilo regresa za letni dopust v

višini minimalnega družbeno dogovorjenega zneska in za oblikovanje sredstev za regresiranje družbene prehrane v višini minimalnega družbeno dogovorjenega zneska. Glede na to, da republiški družbeni dogovor o skupnih osnovah za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo predpisuje le maksimalno dovoljeno formiranje sredstev sklada skupne porabe za druge namene, komisija meni, naj se upravičencem do črpanja solidarnostnih sredstev odobri 900,00 din mesečno na delavca, za katerega se regres za prehrano ne more pokrivate iz materialnih stroškov, in v višini 3.000,00 din na delavca za regres za letni dopust.

Komisija je ugotovila, da je od devetih prosilk za črpanje solidarnostnih sredstev skupne porabe upravičenih sedem prosilk.

Navedene prosilke izpolnjujejo vse kriterije pravilnika o oblikovanju in koriščenju solidarnostnih sredstev skupne porabe. Dve prosilki sta izplačevali oziroma izplačali v preteklem letu višje povprečne mesečne osebne dohodke na delavca od povprečnih mesečnih osebnih dohodkov v SOZD Mercator v prvih devetih mesecih preteklega leta in zato nista upravičeni do črpanja solidarnostnih sredstev. Tako nista zajeti v predlogu.

Komisija ugotavlja, da so v letu 1980 črpale solidarnostna sredstva Mercator-Nanos, TOZD TMI; Mercator-Velepiskrba, TOZD TMI in Mercator-Hoteli gostinstvo, TOZD Kavarna Evropa. V letu 1982 je vsem trem zapadla obveznost vračila solidarnostnih sredstev, vendar je le TOZD Kavarna Evropa formirala toliko sredstev sklada skupne porabe, da je svojo obveznost lahko izpolnila, za ostala dva tozda pa je bil podaljšan rok odplačila za 2 leti.

V letu 1981 so bila solidarnostna sredstva odobrena Mercator-Velepiskrbi, TOZD TMI Ljubljana; Mercator-Nanosu, TOZD TMI Postojna; Mercator-KK Sevnica, TOZD Proizvodnja, TOK Koooperacija in TOZD Klavnica. Razen Mercator-Nanos, TOZD TMI Po-

stojna so vsi tozdi formirali toliko sredstev sklada skupne porabe, da bodo lahko svojo zapadlo obveznost za vračilo solidarnostnih sredstev v letu 1983 vrnile. Za Mercator-Nanos, TOZD TMI Postojna komisija predlaga, naj se obveznost vračila solidarnostnih sredstev podaljša za toliko časa, dokler ne bodo sposobni formirati sklada skupne porabe in vrniti svoje obveznosti, vendar največ za dobo dveh let.

Komisija je razpravljala o obrestni meri, po kateri naj bi se odobraval solidarnostna sredstva. Predlagala je, naj bi obrestna mera znašala 12%. Predlog komisija utemeljuje s tem, da imajo ta sredstva poseben družbeni tretman in jih ne moremo obravnavati enako kot avista sredstva na računu Mercator-Interne banke.

Na predlog komisije je delavski svet sozda Mercator na 10. zasedanju, 21. 4. 1983 sprejel naslednje sklepe:

1. TOZD in enovite DO, združene v SOZD Mercator, so dolžne zdržati sredstva po priloženi tabeli »Obveznosti združevanja sredstev po Pravilniku o oblikovanju in koriščenju solidarnostnih sredstev skupne porabe po stanju 31. 12. 1982 za leto 1983, in sicer za:

TOZD	Število zaposl.	Od tega adm. delavcev	Regres za prehrano 900 din x 12 mesecev	Regres za letni dopust 3.000 din
1. M-Nanos, TOZD Trgovina Rakek	168	21	226.800,00	504.000,00
2. M-Nanos, TOZD Indus Koper	180	22	237.600,00	540.000,00
3. M-Nanos, TOZD TMI Postojna	185	40	432.000,00	555.000,00
4. M-HG, TOZD Sremlje Krško	110	12	129.600,00	330.000,00
5. M-Rožnik, TOZD Veleblag. Bgd	470	110	1.188.000,00	1.410.000,00
6. M-Rudar, TOZD Univerzal Idrija	151	-	-	453.000,00
7. M-Ograd, Ormož	210	-	-	630.000,00
SKUPAJ			2.214.000,00	4.422.000,00
VSE SKUPAJ				6.636.000,00

Mercator-Nanos, TOZD Trgovina Rakek	730.800,00
Mercator-Nanos, TOZD Indus Koper	777.600,00
Mercator-Nanos, TOZD TMI Postojna	987.000,00
Mercator-Hoteli gostinstvo, TOZD Sremlje Krško	459.600,00
Mercator-ROŽNIK, TOZD Veleblagovnica Bgd.	2.598.000,00
Mercator-Rudar, TOZD Univerzal Idrija	453.000,00
Mercator-Ograd Ormož	630.000,00
v skupnem znesku din	

2. Za vse naštete je rok vračila dve leti, vendar so porabniki dolžni svojo obveznost vračila izpolniti prej, v kolikor so sposobni formirati sklad skupne porabe za druge namene v taki višini, da obveznost vračila lahko izpolnijo. Porabniki morajo solidarnostna sredstva vrniti v enkratnem znesku, najkasneje do 30. 5. 1985 po 12% obrestni meri.

3. Vse TOZD in enovite DO, združene v SOZD Mercator, so dolžne izpolniti svojo obveznost do tozdov – porabnikov solidarnostnih sredstev in jim nakazati svoje deleže v posojilu na njihove račune po priloženi tabeli »Obveznosti združevanja« v roku 15 dni od podpisa posojilne pogodbe v skladu z 11. členom pravilnika.

4. Za podpis posojilne pogodbe s porabniki solidarnostnih sredstev je skladno z 11. členom pravilnika o oblikovanju in koriščenju solidarnostnih sredstev skupne porabe za vse TOZD, ki združujejo solidarnostna sredstva, pooblaščen generalni direktor SOZD Mercator.

5. Mercator-Nanosu, TOZD TMI Postojna se odloži zapadla obveznost vračila solidarnostnih sredstev v znesku din 614.000,00 najkasneje do 30. 5. 1985, o čemer se sklene ustrezen aneks k pogodbi. Aneks mora vsebovati tudi pogoj, da v kolikor je Mercator-Nanos, TOZD TMI Postojna sposobna formirati sklad skupne porabe za druge namene pred potekom dveh let, je tudi dolžna prej vrniti solidarnostna sredstva.

Razmišljanje na delavskem svetu, naj bi bila v prihodnje ta sredstva vsaj brezobrestna ali celo nepovratna, naj bi upoštevali v prihodnje pri pripravi predloga sprememb pravilnika, ki ureja solidarnost v sozdu.

5. aprila se je sestal izdajateljski svet našega glasila

Center za obveščanje

Upadlo število sodelujočih

Nadaljevanje na 1. strani

gana glasila. To naj bi se zgodilo še v letošnjem letu. Na letošnji seji so bili prvič navzoči tudi delegati v zadnjih dveh letih pridruženih delovnih organizacij in so že posegli v razpravo.

Delegati so slišali poročilo predsednice uredniškega odbora, Kristine Antolič. Uredniški odbor se sestaja redno mesečno, pri čemer omeni po vsebinski, oblikovni in odmevnostni plati pravkar izšlo številko ter sprejme vsebinsko zasnovo za tekoči mesec. Člani uredniškega odbora tvorno sodelujejo in sooblikujejo vsebinsko zasnovo, čeravno je seveda dokončna podoba glasila pretežno rezultat delavcev centra za obveščanje, urednika in novinarja.

Izdajateljski svet je ocenil, da sta odgovorni urednik in uredniški odbor glasila Mercator v letu 1982 skrbela za kakovostno uredniševanje temeljne vsebinske zasnove in uredniške politike, kakor sta določeni v ustanovitvenem aktu časopisa Mercator iz leta 1979.

Nekaj količin

Iz poročila je bilo razvidno, da so delavci centra za obveščanje v letu 1982 izdali 12 številk glasila, 7 in 8. v skupni izdaji. Vsaka izdaja je obsegala 16 tiskanih strani, kar znaša v vsaki številki okoli 150 tipkanih strani besedila in povprečno 40 likovnih prispevkov. Število naslovov (obdelanih informacij) na stran je bilo povprečno od 3 do 4, kar znese mesečno povprečno 50 novinarskih informacij. Njihova

va karakteristika oziroma kakovost je, da so: 1. **zbrane** iz vseh predelov dejavnosti in življenja v sozdu, da so 2. **izbrane** (selektivirane), da so 3. **usmerjene** (postavljene v nek odnos oz. komentirane), da so 4. **vrednostno rangirane** (uvrstitev v stran, grafična sredstva), ter smiselno in pregledno **razvrščene** ter opremljene še z vsemi potrebnimi podatki in opazorili.

Porabljena sredstva

Pri sredstvih je treba poudariti, da so z vsakoletnim planom res odobrena, vendar niso združena vnaprej, pač pa po dejanskih stroških za številko, oziroma se plačuje izvod, ki ga prejmejo tozdi in DO za delavce, kmetke kooperante, upokojujence in še kaj.

V letu 1982 je bilo za 12 številk glasila Mercator porabljenih 2.269.475,40 dinarjev, to je za 230.024,60 dinarja pod odobrenim planom. Sredstva niso bila realizirana zaradi omenjene skupne izdaje dveh števil v poletni sezoni.

Cena izvoda je v letu 1982 znašala povprečno 17 in pol dinarja. Toliko je plačal tozdz oz. DO mesečno, da je bil lahko vsak njihov delavec oz. kmet obveščen o vseh pomembnih zadevah iz celotnega sozda.

Izdajateljski svet je ocenil, da so bila s planom odobrena sredstva smotno porabljena. Poudaril je še, da je razmeroma nizka cena za izvod takega časopisa nasledek prednosti, ki jo v velikem sistemu, kakršen je Mercator, nudi visoka naklada. To je hkrati ena od prednosti članstva v sozdu.

Iz pregleda stroškov, ki so ga dobili tudi delegati delavskega sveta sozda in drugi prejemniki gradiva za zasedanje delavskega sveta, je viden obseg stroškov po vseh postavkah, njihova struktura in odstotek povečanja po planu za leto 1983. Naj zapišemo, da v strukturi stroškov našega časopisa predstavljajo stroški tiska 77,4%, stroški razpečevanja 7,1%, brutto honorarji 14,4%. Skupni stroški za številko so znašali v letu 1982 povprečno okoli 205 tisoč dinarjev. Številka v januarju 1982 je stala še 192 tisoč din, v septembru pa 213 tisoč dinarjev, nakar se je rast stroškov proti koncu leta ustavila.

Izvajanje uredniške politike

Glavna izhodišča uredniške politike uredniškega odbora in odgovornega urednika časopisa Mercator so, poleg splošnoveljavnih norm kakovostnega obveščanja: množičnost sodelovanja iz tozdov, enakopravnost v obravnavanju stališč avtorjev, poudarek na osebnem, individualnem in posebnem, spodbujanje kritičnosti itd.

Kar zadeva uresničevanje uredniške politike, od nje uredniški odbor in odgovorni urednik v letu 1982 nista odstopala, če ocenjujemo njuna prizadevanja; če pa ocenjujemo rezultate, ugotavljamo nazadovanje v množičnosti sodelovanja s strani OZD, članic sozda. Število sodelavcev se je od 104 v letu poprej zmanjšalo na 85 v letu 1982. Vzroki za to so v kadrovskem osiromašenju centra za obveščanje, kjer ni bilo mogoče vzdrževati trajnih osebnih stikov s sodelavci, brez česar pa sodelovanje upade. Zaradi različnih omejitev pri stroških smo se morali odpovedati tudi že pripravljenemu seminarju za te sodelavce, ki po izkušnjah iz prejšnjih let ne le živijo, ampak tudi zvišajo kakovost sodelovanja.

V glasilu v letu 1982 nismo ničesar poročali in za to tudi ni bilo pobude s strani naslednjih OZD:

Iz sestava M-Mednarodne trgovine:

TOZD Slovenija sadje, hladilnica Zalog

TOZD Slovenija sadje, Maloobmejni promet

TOZD Slovenija sadje, zunanja trgovina

Iz sestava M-Nanosa

TOZD Opskrba Čabar (že nič v letu 1981)

TOZD Preskrba Portorož (že nič v letu 1981)

TOZD Trgovina Rakek

M-Potrošnik Lenart (že nič v letu 1981)

TOZD Javornik (M-Rudar Idrija)

TOZD Hladilnica Ljubljana (M-Velepreskrba Ljubljana)

TOZD Trgopromet Kočevje (M-Velepreskrba Ljubljana)

TOZD Trgopromet Kočevje (M-Velepreskrba Ljubljana)

Vprašanje naklade je določeno z ustanovnim aktom

Izdajateljski svet je ugotovil, da posamezni odgovorni delavci v tozdih enostransko in svojevoljno odločajo o zmanjševanju naklade časopisa za svojo temeljno organizacijo.

Vprašali bi se lahko, kdo je tisti, ki naj ne dobi glasila, in kdo tisti, ki o tem sme odločati. Z ustanovitvenim aktom časopisa, v Pravilniku o izdajanju in urejanju časopisa Mercator, je bilo natančno določeno, kateri so prejemniki glasila. Drugo pa je seveda vprašanje, ali je sedanji način distribucije ravno najbolj učinkovit. Zaradi tega je izdajateljski svet glasila naročil centru za obveščanje sozda Mercator, da za prihodnje leto pripravi vse potrebno, hkrati s finančnim načrtom, da bi pošiljali glasilo vsakemu delavcu oz. delavki na domači naslov, kakor to delajo tudi zelo velike OZD, kakor n. pr. Iskra.

Potrjeno in sprejeto na delavskem svetu sozda

Na predlog izdajateljskega sveta je delavski svet sozda Mercator 21. aprila 1983 sprejel naslednje sklepe:

V letu 1983 bo izšlo 12 številk glasila Mercator, na 16 straneh, uveljavljenega formata, z zunanjo in notranjo polo v dveh barvah. Glasilo bo izšlo vsak zadnji petek v mesecu. Dopustno je, da 7. in 8. številka v poletni sezoni izideta v eni sami izdaji neposredno pred začetkom meseca septembra.

Za izdajo 12 številk se v letu 1983 namenijo sredstva v višini 3.310.800,00 dinarjev, kar predstavlja zvišanje v primerjavi z letom 1982 za 33%. Cena posameznega izvoda bo povprečno 22,99 dinarja.

Višina naklade za posamezno OZD se oblikuje v skladu z določilom v ustanovitvenem aktu časopisa, po katerem prejema časopis vsi delavci, združeni kmetje, upokojujenci delavci in delavci na

služenju vojaškega roka ter študentisti. V skladu s tem se izstavijo tudi obremenilnice za zbiranje sredstev po utečenem načinu. Zmanjševanje naklade v izjemnih primerih dovoljuje uredniški odbor glasila.

Center za obveščanje Delovne skupnosti SOZD naj za leto 1984 pripravi tak sistem distribucije časopisa, da bodo vsi upravičenci, z izjemo sezonskih delavcev, prejeli časopis na domači naslov, in naj v skladu s tem pripravi finančni načrt.

Pri tarifi za nagrajevanje sodelavskih prispevkov v časopisu Mercator se zviša vrednost točke za besedne zvrsti do sedanje vrednosti 0,015 din na 0,02 dinarja za točko. Predlog je utemeljen s potrebo po nujni stimulaciji sodelovanja. Dosedanja vrednost točke in višina nagrad izpred dveh let nista bila več instrument uredniške politike. Tako zvišane nagrade predstavljajo v brutto znesku 14,4 procentov v strukturi stroškov časopisa.

Tudi to je dobro vedeti...

Promet z največjimi dobavitelji sozda Mercator

V računalniškem centru Delovne skupnosti SOZD so bili obdelani skupni finančni podatki o nabavi blaga v organizacijah sozda po dobaviteljih. Obdelano je bilo blizu 1800 blagovnih (nestoritvenih) dobaviteljev. Izdelane so bile posamezne preglednice. Podatke so posredovale prav vse naše organizacije, ki se ukvarjajo z blagovnim prometom.

Obavljamo pa podatke o največjih dobaviteljih v sozdu Mercator po sestavljenih organizacijah v letu 1982 z vrednostjo nabavljenega blaga. Na pravem mestu je sozd Mercator, kar pomeni interni promet med članicami. Ostale preglednice imajo komercialne službe v tozdih in delovnih organizacijah.

Zap. št.	Naziv sozda	Kraj	Promet v dinarjih
1	Sozd Mercator	Ljubljana	10.882.800.287,00
2	Sozd KIT	Ljubljana	1.079.920.522,00
3	Sozd HP	Ljubljana	781.370.137,00
4	Sozd ABC Pomurka	Murska Sobota	777.604.596,00
5	Sozd Tima	Maribor	625.359.116,00
6	DO Žito	Ljubljana	579.587.469,00
7	Sozd Vipa	Ajdovščina	544.070.981,00
8	Sozd Uniles	Ljubljana	479.766.973,00
9	Sozd Emona	Ljubljana	461.241.599,00
10	Sozd Slovin	Ljubljana	358.340.871,00
11	Sozd Merx	Celje	326.512.241,00
12	Pik Sirmium	Sremska Mitrovica	321.908.713,00
13	AIK Senta	Senta	278.385.454,00
14	Sozd Slovenijales	Ljubljana	276.534.205,00
15	Sozd Timav	Sežana	249.788.109,00
16	Sozd Hmezad	Žalec	213.305.862,00
17	Sozd Agrocoop	Novi Sad	212.397.274,00
18	Sozd Gorenje	Titovo Velenje	190.488.797,00
19	Sozd Slovenijaavto	Ljubljana	148.795.414,00
20	Sozd Slovin	Subotica	112.039.453,00
21	AIK Agrouniverzal	Kanjža	103.115.751,00
22	Sozd UPI	Sarajevo	31.407.024,00
23	Sozd AIPK B. Krajina	Banja Luka	19.522.619,00

Rudi Corn, AOP

Notranjost Šmarskega hrama

Za enotno označevanju v sozdu

Objavljamo predlog z namenom, da ga po potrebi delovne organizacije lahko ša dopolnijo.

1. CORN Rudi - AOP
2. KOČEVAR Anton - Studio EP
3. LOGAR Metod - M-Konditor
4. OROVIČ Slavko - M-IP
5. PATERNOST Sergej - M-Nanos
6. PRAJS Aljoša - M-MT
7. ŠKERLAVAJ Peter - M-Tehna

Morebitne dodatne predloge pošljite do 18. maja letos Studiu za EP SOZD Mercator, 61000 Ljubljana, Breg 22.

Ključ: organizirano reševanje gmotnih potreb

Dušan Lončar – M-Sadje zelenjava Ljubljana

Oživiljena osnovna organizacija – neoživljeni mladinci

Že več kot pol leta je minilo od ustanove programsko-volilne konference OO ZSMS v delovni organizaciji Mercator-Sadje zelenjava Ljubljana. V tem času je bilo že marsikaj storjeno, marsikaterega mladince je delo v osnovni organizaciji pritegnilo, da tudi s svojim delom prispeva del tistega, čemur se reče delo v mladinski organizaciji.

Od takrat, ko smo se zbrali in sprejeli programske usmeritve, smo imeli že več sestankov in tudi opravljenih nalog je veliko. Med drugim smo se uspešno povezali z IO OOOZS, ki ima veliko posluha za naše delo. Kljub temu, da je aktivnih okrog deset mladincev, je to še vedno veliko premalo in kar je najbolj nerodno, ne vemo, kako bi

mlada srca pritegnili za delo v predsedstvu, da bi tudi s svojimi zamisljimi vzpodbudili ostale in s tem okrepili moč najmlajše med družbenopolitičnimi organizacijami.

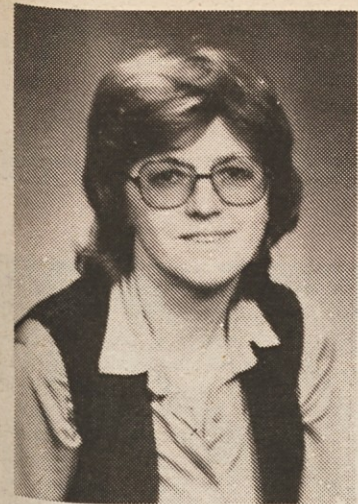
Skoraj na vseh seminarjih in sestankih v okviru OK ZSMS Ljubljana-Center se postavlja problem nezainteresiranosti posamezni-

kov, in to prav v vseh OO ZSMS. Pri nas smo poskušali na vse načine, od osebnega stika z vsakim mladincem posebej, do organiziranega izleta v Kumrovec, hkrati pa bi proslavili tudi odhod Titove štafete na njeno dolgo pot iz Zadra. Udeležba je bila skromna. Samo 23 mladincev se je udeležilo tega izleta, in to je znatno premalo.

Že na začetku smo vedeli, da je pred nami težka naloga, da je treba »prebuditi« iz spanja mladi rod v naši delovni organizaciji, kajti od ustanovne konference je delo v DO ZSMS počivalo. Osnovali smo komisije za kulturo, izobraževanje, šport in rekreacijo ter kadrovske politiko. Morda je to ključ, da bomo zopet pridobili zanimanje

mladega človeka, ki preživlja iz dneva v dan brez ustvarjalnosti.

Morda smo preveč zapostavljali vsakdanje potrebe mladega človeka. Zato smo z OO ZK pripravili za konec meseca problemsko konferenco o vsem tistem, kar tare mlado srce. To so predvsem stanovanjski problemi, štipendiranje, zaposlovanje, izobraževanje in odnos do delavca v delovni organizaciji. Prepričan sem, ko bo mladinec spoznal, da ni samo številka v kolektivu, ki mora delati osem ur kot avtomat, da je tu nekdo, ki ga bo razumel in mu priskočil na pomoč, ko mu bo najtežje, potem ne bomo mogli več reči: »Kaj nam bo oži v ljena OO ZSMS, ko so nosilci te družbenopolitične organizacije še vedno neoživljeni.«

Zlati znak sindikata Suzani Modrijan

Razveselili smo se obvestila, ki nam ga je pred ključkom redakcije našega časopisa poslal republiški svet ZSS, da je med prejemniki zlatega znaka zveze sindikatov za leto 1982 in 1983 naša sodelavka in družbenopolitična delavka SUZANA MODRIJAN. Zlati znak prejmejo organizacije sindikata in posamezniki – sindikalni aktivisti za večletno napredno in uspešno družbenopolitično delo, za prispevek k uresničevanju interesov delavskega razreda, k samoupravljanju ter uveljavljanju in razvoju sindikata. Slavnostna podelitev zlatih znakov je bila v petek, 29. aprila v Skupščini SR Slovenije.

Suzana Modrijan je v tem času delavka v tozdu Grosist v sestavu Mercator-Veleprekrbe, kjer je organizatorica dela za avtomatsko obdelavo podatkov. Članica sindikata je od leta 1960. Odtlej pa do danes je opravljala v zvezi sindikatov 11 različnih funkcij, od ravni sozda do zveznega odbora sindikata delavcev v trgovini. Zdaj vodi delo komisije za življenjske in delovne pogoje sindikata delavcev v trgovini. Opravljala je tudi vrsto nalog v organih samoupravljanja in v delegacijah za SIS.

Iz utemeljitve pri podelitvi odlikovanja:

Suzana Modrijan je od začetkov svojega delovanja v ZSS v okviru sestavljene organizacije združenega dela Mercator, posebej pa še v zadnjih šestih letih, odločilno vplivala k utrditvi položaja in vloge zveze sindikatov v tej veliki organizaciji, sprva kot sekretarka, nato pa kot namestnica predsednika KO sindikata.

V času njenega delovanja se je KO sindikata v sozdu Mercator notranje utrdil in postal nosilec mnogih pomembnih družbenopolitičnih akcij skupnega pomena. Po njeni osebnih zaslugi in povezanosti z organi sindikata na ravni občine in republike je sindikat v sozdu Mercator izpeljal številne akcije, hkrati pa prenašal pobude osnovnih organizacij sindikata na višje ravni. Odlikovanje odlikuje več osebnih lastnosti, ki so se pokazale kot odločilne v njenem sindikalnem delovanju – širina in odločnost pri zasledovanju in utemeljevanju ciljev in politike ZSS, komunikativnost in nastop.

Intervju s Suzano Modrijan bomo priobčili v prihodnji številki.

Odgovorni so ozdi

Stališče sindikatov

Obveščanje na deloviščih v tujini

Odbor republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije za obveščanje in politično propagando je na seji 24. februarja obravnaval informiranje delavcev v detaširanih obratih. Informiranje delavcev, ki delajo na gradbiščih in deloviščih v drugih državah, je odbor obravnaval kot sestavni del uresničevanja samoupravnih pravic in obveznosti delavcev in v zvezi s tem politične odgovornosti zveze sindikatov za to področje.

Odbor je ugotovil, da kljub napredku na tem področju, posebej v lanskem letu, vsebina in načini informiranja ter povratno informiranje niso taki, da bi vedno in povsod zagotavljali zadostno informiranost, ustrezno politično razpoloženje in preprečevali različne dezinformacije, tako na deloviščih v tujini kot v matičnih organizacijah združenega dela in v širši družbeni skupnosti.

Odbor je menil, da so za obveščanje delavcev v detaširanih obratih (tako obveščanje za odločanje kot obveščanje o dogajanjih v domovini) odgovorne matične temeljne, delovne in sestavljene organizacije oziroma njihovi organi in strokovne službe. Sindikalne organizacije pa naj v okviru svoje siceršnje aktivnosti obravnavajo to problematiko in politično ocenijo kakovost obveščanja delavcev v detaširanih obratih in povratno informiranje ter od pristojnih organov in služb zahtevajo ustrezne ukrepe. Zato je razumljivo, naj bi temeljne in druge organizacije združenega dela te svoje obveznosti in pristojnosti opredelile v svojih samoupravnih aktih (pravilnikih in sporazumih).

Odbor je poudaril, da je na gradbiščih in deloviščih v tujini, posebej tam, kjer delajo delavci iz več organizacij, nujno, da je informativna dejavnost med organizacijami usklajena. To med drugim pomeni, da je treba že pri dogovarjanju o skupnih objektih opredeliti tudi mesto in načine informiranja. Nosilci projektov naj zato v sodelovanju z vsemi udeleženci zagotovijo tudi skupne enotne osnovne obveščanja. Vsak udeleženec (ozd) pa naj izmed svojih delavcev, ki bodo delali v detaširanih obratih, določi posameznika, ki bo skrbel za organizacijo pretoka informacij med matičnim ozdom in deloviščih v tujini in obratno.

Odbor je menil, da mora informativna dejavnost dobiti ustrezno mesto tudi v družbenem dogovoru o enotnih osnovah za izvajanje investicijskih del v tujini, ki ga pripravljamo v Sloveniji.

Odbor priporoča temeljnim in drugim organizacijam združenega dela, da že v pripravah na izvajanje del v tujini delavce, ki naj bi tja odšli, temeljiteje seznanijo s pogoji dela in življenja v tujini, odnosi med našo državo in državo, kamor odhajajo. Predvsem pa je treba delavce seznaniti z njihovimi pravicami in obveznostmi, osebnim dohodkom, dolžino bivanja v tujini in možnostjo zaposlitve po vrnitvi. Pri tem ni dovolj, da delavci dobijo na vpogled le samoupravne akte, ampak naj pristojne službe opravijo pogovor z njimi in jim pripravijo izvlečke iz samoupravnih aktov o njihovih obveznostih in pravicah.

Pri posredovanju tiskanih oziroma pisemenih informacij o dogajanjih v Sloveniji in Jugoslaviji (v glavnem je to tisk) je treba upoštevati tudi carinske in druge predpise posameznih držav, ter zagotoviti take oblike in načine posredovanja informacij, da bodo te čimprej prispele na delovišča. Odbor je menil, da je pri tem treba bolj izkoristiti možnosti, ki jih lahko s posebnimi bilteni nudijo diplomatska in konzularna predstavništva SFRJ v tujini, Tanjugove posebne servise in teleks naprave, ki jih imajo ozdi. Ne nazadnje, kazalo bi proučiti možnost, da bi vodilnim delavcem in političnim aktivistom pošiljali tudi biltene, ki jih izdaja komite za informiranje.

Odbor podpira uvajanje sodobnejših vizualnih sredstev informiranja (video rekorderji). Tudi na tem področju je potreben enoten nastop zainteresiranih organizacij, ki bi se z RTV Ljubljana lahko dogovorile za nakup potrebnih naprav za snemanje videokaset oziroma zagotovile snemanje kaset in njihovo kroženje po deloviščih, saj nekatere organizacije (npr. SCT) že imajo take naprave.

Odbor meni, da morajo biti delavci v detaširanih obratih sproti obveščeni o dogajanjih v njihovih matičnih organizacijah združenega dela. Zato ni dovolj, da dobivajo samo glasila in biltene, ampak

jim je treba omogočiti, da bodo pravočasno dobili vsaj povzetke (izvlečke) gradiv za pomembnejše samoupravne odločitve in sklepe samoupravnih organov, posebej tiste, ki vplivajo na njihovo delo, položaj in osebne dohodke.

Odbor ugotavlja, da zaradi poznih in necelovitih povratnih informacij večkrat prihaja tako v matičnih organizacijah kot tudi v širši družbeni skupnosti do različnih dezinformacij, govoric, ki ustvar-

jajo izkrivljeno sliko o delu in življenju delavcev v detaširanih obratih. Zato odbor meni, da je treba povratnemu informiranju nameniti večjo pozornost. Tako bi morali delavci z delovišč v tujini oziroma odgovorni za povezavo z matičnimi ozdi sproti pošiljati v domovino zapisnike sej samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij, obveščati o drugih dohodkih na deloviščih in bolj redno dopisovati v glasilo matične organizacije.

Srebrni znak sindikatov koordinacijskemu odboru sindikata sozda Mercator

Pred praznikom občine Ljubljana Vič-Rudnik, v kateri je sedež sozda Mercator, je bil predstavnik KO sindikata sozda Mercator povabljen na slavnostno sejo, na kateri je prejel srebrni znak zveze sindikatov, podeljen KO sindikata. V obrazložitvi je bilo rečeno:

Koordinacijski odbor sindikata na ravni sestavljene organizacije združenega dela Mercator se je skozi pet mandatnih obdobj, od ustanovne seje 29. junija 1973 dalje, skozi neprekinjeno delovanje in trajno navzočnost v razvoju sistema Mercator notranje utrdil in izoblikoval učinkovit način in metode dela v sestavljeni organizaciji. KO sindikata SOZD Mercator je usklajevalec načrtov in dela 82 osnovnih organizacij ZSS, kolikor jih je v sestavu Mercatorja, in predstavlja interese 14 tisoč delavcev iz osem gospodarskih dejavnosti.

Zasluga KO sindikata SOZD Mercator je, da so bila v sozdu pravočasno in uspešno uveljavljena določila zakona o združenem delu in ob izdatni podpori vseh delavcev izpeljane številne integracije iz domala vseh slovenskih regij. Integracije še vedno tečejo.

V tesni povezanosti z občinskim sindikalnim svetom v domicilni občini Ljubljana Vič-Rudnik in ob stalnem sodelovanju z republiškim odborom sindikata delavcev trgovine je ta odbor izpeljal številne široko zasnovane akcije za uveljavitev politike zveze sindikatov v temeljnih in delovnih organizacijah iz sestava Mercatorja, hkrati pa je njegova zasluga, da so bile številne izkušnje in pobude teh delovnih kolektivov posredovane v primerni obliki na višje ravni odločanja in tako družbeno verificirane.

Odlike koordinacijskega telesa v sestavljeni organizaciji Mercator so v njegovi politiki strpnosti in spoštovanja posebnih interesov posameznih delov integracije, hkrati pa jasna in dosledna podpora uveljavljanju širših interesov združenega dela ter odkrito obravnavanje posameznih pojavov odstopanja od razvojnih zasnov sistema in družbe.

20 let Investe

Leon Čebular

Svetovalec investitorjem

Konec marca 1983 so delavci M-Tehne, tozda Investa zabeležili 20 let svojega delovanja oziroma 20 letnico obstoja. Ob tej priložnosti so podelili priznanja delavcem, ki v Investi delajo 15 in več let.

Pred 20 leti je bil na pobudo poslovnega združenja proizvajalcev tekstila in konfekcije in izvršnega sveta SR Slovenije ustanovljen Zavod za poslovne objekte v Ljubljani. Namen ustanovitve Zavoda je bilo pospeševanje izgradnje in posodabljanja trgovskih objektov. Sredstva za te namene je Zavod zagotavljal na podlagi posebnih oprostitev plačevanja obresti za poslovni sklad. Ta sredstva so bila namenjena za modernizacijo trgovske mreže, istočasno pa zagotavljala ekonomsko neodvisnost Zavoda. Na podlagi tega je Zavod začel opravljati gospodarsko dejavnost in zato se je moral tudi spremeniti opis njegove dejavnosti in pa njegovo ime. V register gospodarskih organizacij je bila vpisana nova organizacija »Investa« z naslednjim predmetom poslovanja: izdelava investicijskih objektov kot njihovega oblikovanja. V tem obdobju so bile zgrajene prve Mercatorjeve blagovnice in atraktivnejši trgovski gostinski objekti, ki so tudi na zunanaj začeli spreminjati videz Mercatorja. V letu 1974 so delavci Investe sprejeli samoupravni sporazum o združitvi v delovno organizacijo Mercator Ljubljana, z namenom, da z združevanjem dela in sredstev dosežejo usklajen razvoj svoje in vseh organizacij, združenih v delovno organizacijo Mercator.

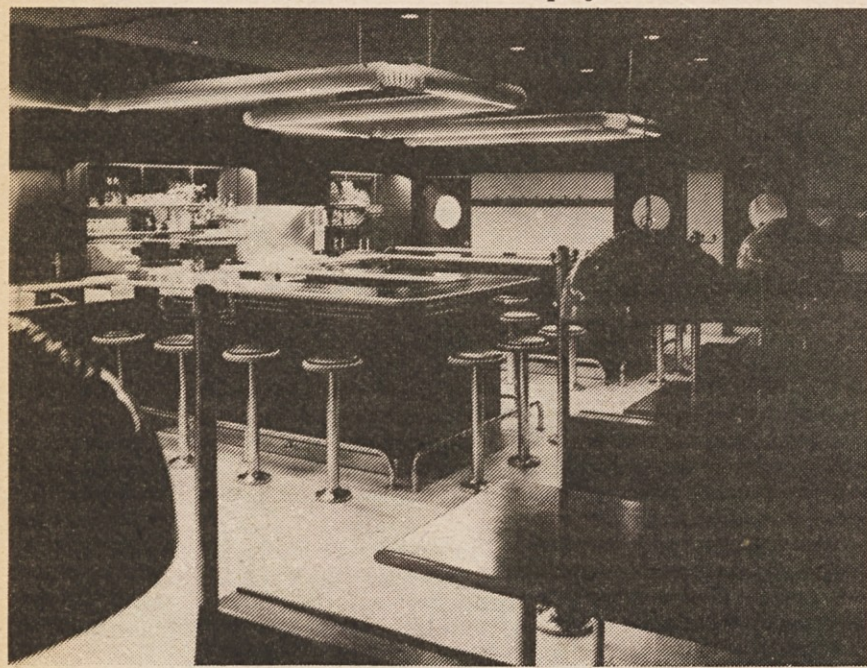
Med leti 1973 in 1976, to je obdobje težkih preizkušenj za vse projektantske organizacije oziroma organizacije, ki so se ukvarjale z inženiringom, se je odločitev o

združitvi v delovno organizacijo Mercator pokazala ne samo kot utemeljena, temveč kot edina možna alternativa. V teh letih so jino ter skupna in enotna zunanja podoba ter visoka stopnja medsebojne vzajemnosti in solidarnosti, življenjsko povezuje perspektivo razvoja tozda Investa. S srednje-ročnim planom SOZD Mercator začrtana organizacijska sprememba samoupravne organiziranosti, je zahtevala ustanovitev nove demov so praktično rešila vse stanovanjske probleme v temeljni organizaciji. Objekti družbenega standarda v Červarju, Kranjski gori in Dajli pa omogočajo delavcem cenene oddih, sredstva, namenjena za rekreacijo pa aktivno rekreativno dejavnost skozi vse leto.

Treba pa je doreči tudi vlogo in pomen Investe v organiziranju proizvodnje domače opreme za opremljanje trgovskih objektov. Izdelana projektna dokumentacija za tipsko oziroma serijsko opremo je zahtevala tudi povezovanje lovanja projektantov z neposrednimi uporabniki objektov. To skladnost dokazujejo v zadnjih dveh, treh letih zgrajene blagovnice v Krškem, Lenartu in Ločni, poleg tega pa še nekateri skladiščni objekti.

Temu delu oziroma na področju modernizacije trgovine so bila namenjena tudi posebna priznanja, ki jih je prejela Investa: nagrada Borbe in Prešernovega sklada za blagovnico v Idriji in srebrna plaketa splošnega združenja trgovine Slovenije v letu 1981.

Bife v blagovnici Lenart, še eden od Investinih projektov.

cijskih programov in investicijsko tehnične dokumentacije ter projektov za notranjo opremo, nakup in prodaja gradbenih zemljišč, opravljanje gradbenega nadzora in podobna dejavnost, ki sodi med pripravo investicijskih gradenj. Kasneje je bila tem dejavnostim pridružena še zunanjetrgovinska dejavnost, ki pa je bila leta 1972 dopuščena.

Ta usmeritev, ki izhaja iz predmeta poslovanja, še danes pomeni temeljno razvojno in prevladujočo dejavnost Investe.

Bila pa je tudi odločilnega pomena za odločitev v decembru 1968, ko so se delavci Investe priključili Veletrgovini Mercator. Prav vključitev v Mercator je dala nove investicijske vzpodbude poslovnim in obratnim enotam Mercatorja, Investi pa zagotavila nov razmah, saj je kot nosilec izgradnje investicijskih objektov Mercatorja lahko pokazala tako svoje znanje, izkušnje in težnje po dopolnjevanju in razvoju tako tehnološke dela v tr-

bili uvedeni depoziti na investicije in na podlagi zamrznitve marž tudi omejeni pogoji za pridobivanje odhodka, Prav Mercatorjeva heterogenost je Investi pomagala iz težav, saj se je Investa lahko preusmerila oziroma del dejavnosti usmerila na organizacijo nabave in prodaje strojne opreme, povezane z dejavnostjo projektiranja in inženiringa.

Pomemben mejnik v razvoju Investe je leto 1977, ko se je združila v sestavljeno organizacijo Mercator. Za omenjeno združitve so se delavci Investe odločili zavestno, ker je ta zagotavljala večjo delovno in poslovno učinkovitost, s tem pa večji dohodek in socialno varnost. Samoupravni sporazum o združitvi v sozd Mercator oziroma njegove fundamentalne opredelitve: skupno opravljanje bančnih, kreditnih in denarnih poslov, skupno uresničevanje razvojnih investicij z združevanjem sredstev, skupno usmerjanje in usklajevanje ekonomskih odnosov s tu-

lovne organizacije, ki naj poveže vse storitvene organizacije oziroma dejavnosti v eno delovno organizacijo. Tako je v letu 1980 nastala nova delovna organizacija Mercator-Tehna. O njeni ustanovitvi oziroma upravičenosti in smotrnosti povezovanja v enotno storitveno organizacijo smo vse bolj prepričani.

Vzporedno s samoupravno organiziranostjo moramo omeniti tudi materialne pogoje poslovanja Investe. Predvsem moramo tu poudariti skrb za urejene delovne pogoje in družbeni standard delavcev Investe. V tej skrbi je treba poudariti predvsem izredno skrb in odgovornost delavcev Investe za realizacijo vseh programov in s tem tudi rasti dohodka. Poudariti moramo nenehno rast dohodka, ki je v letu 1981 znašala 804.000 din na zaposlenega, kar je Investo uvrstilo med najboljše organizacije med projektantskimi organizacijami. Znatna sredstva, namenjena za reševanje stanovanjskih proble-

z njenimi proizvajalci. Zavidljiv uspeh je Investa dosegla pri načrtovanju sestavljive opreme, ki jo poznamo pod imenom Abstracta-IKS-individualni kovinski sistem. Ta oprema je znana po svoji fleksibilnosti, enostavnem sestavljanju, večnamenskosti in estetskem videzu. Pomembno pa je Investino sodelovanje z nekaterimi velikimi proizvajalci hladilne, gostinske, trgovske, hotelske in druge opreme, kjer gre za organizacijo proizvodnje, prodaje in montaže tako individualne kot serijske opreme. Zavidljiv uspeh je Investa dosegla na področju projektiranja in izgradnje blagovnih hiš, samopostrežnih trgovin, restavracij in gostišč, skladišč in nekaterih industrijskih objektov. Cela vrsta – nad 100 zgrajenih objektov na področju Slovenije to potrjuje. Ob tem je treba poudariti, da imajo Investini objekti svojstveno, lahko rečemo, Mercatorjevo zunanjo podobo in trdno izdelano notranjo tehnologijo. Ta skladnost je plod dolgoletnega proučevanja in sode-

Razvoj temeljne organizacije temelji na izkušnjah, ki smo jih delavci dobili v dosedanjem delu. Poleg tega pa mora temeljiti na medsebojni povezanosti, sodelovanju in dopolnjevanju dela notranjih organizacijskih enot in do vseh podrobnosti izpeljani tehnologiji dela. Samo tako organizirana notranja povezava bo lahko zagotavljala Investi delo v vse močnejši zaostritvi pogojev in vse močnejši konkurenci pri pridobivanju del. Zato se moramo delavci Investe v sedanjem trenutku zavestno dati, da je biti svetovalec investitorjem imperativ današnjega trenovanja in sodelovanja pri izgradnji investicijskih objektov je tisto, kar naj Investi prinese oziroma ohrani sloves. V tem pa mora prevladovati težnja za doseganje boljših poslovnih rezultatov, uveljavljanje na trgu širom Jugoslavije in tudi uveljavitev zunaj njenih meja. Garant za ta razmah ji mora biti obstoječa organiziranost v okviru sozda Mercator.

Otvoritev

Sergej Paternost

Prenovljena blagovnica v Postojni

V mesecu januarju 1983 se je tozda Izbira v Postojni lotila preureditve blagovnice na Tržaški cesti v Postojni.

Dela je prevzelo podjetje »Gradnje« iz Postojne z vrsto kooperantov za obrtniška, instalacijska in steklarska dela. Najprej so opravili gradbena zunanja dela, tako da

je blagovnica pri tem poslovala. Z 10. 2. 1983 so blagovnico zaprli za promet, tako da so mogli opraviti vsa notranja gradbena in obrtniška dela. Ponovno je bila odprta

za promet 14. 4. 1983. S preureditvijo smo pridobili za okoli 300 m² novih prodajnih površin, s tem da je izkoriščena dosedanja pokrita terasa in zgrajen prizidek na levem, zapadnem delu blagovnice.

Poleg tega, da smo pridobili nove prodajne površine, je bila zamenjana dotrajana električna napeljava, prezračevalne naprave in

delno zamenjani stropovi. Prav tako so bile na dotrajanih tlakih zamenjane keramične ploščice. Urejena je bila okolica in nekoliko razširjeni parkirni prostori. Tudi opremo so zamenjali z novo, sodobnejšo in funkcionalnejšo, tako da lahko mirno rečemo, da smo Postojnčani dobili novo blagovno hišo.

Predmet poslovanja blagovnice je tudi dopolnjen s športno opremo, pri čemer je ukinjena dosedanja poslovalnica TRIM, in z otroško konfekcijo, ki jo je do sedaj prodajala poslovalnica Kekec. Celotna naložba je stala 117 milijonov dinarjev.

Otvoritve blagovnice so se udeležili predstavniki družbenopolitičnih organizacij in množica občanov. Otvoritveni govor je poleg direktorja tozda Izbira, Iztoka Misljeja, imel tudi predsednik izvršnega sveta Sob Postojna, Franc Glažar, ki je poudaril nujnost in upravičenost naložbe.

Nanosove
vesti

Posebej moramo pohvaliti, poleg izvajalcev gradbenih in obrtniških del še kolektiv blagovnice, ki se je potrudil, da je bila blagovnica predčasno odprta, in njenega vodjo Eda Elesinija, ki je med potekom gradnje skupaj z vodjem investicije Nanosa, Dragom Ponikvarjem, nesebično sodeloval z izvajalci del.

Kolektiv blagovnice v Postojni pred uradno otvoritvijo.

Otvoritvi blagovnice v Postojni sta prisostvovala tudi generalni direktor sozda Mercator, Miran Goslar, in direktorica interne banke sozda, Draga Vaupotič.

Vse foto: Sergej Paternost

Z razširjene seje konference sindikata

Sonja Požar - DSSS

Načrti sindikata

Osrednja točka obravnave na razširjeni seji konference sindikata in koordinacije dela OO ZK je bila aktivnost sindikata v letu 1983 oziroma program dela sindikata M-Nanosa Postojna.

Naj naštejemo samo bistvene prvine načrta dela, v katerih bo deloval sindikat.

Vključeval se bo v pripravo, sprejem in uresničevanje osnov in meril za delitev sredstev za osebne dohodke po delu in rezultatih dela vsakega delavca.

Spremljal bo uresničevanje družbenega dogovora o razporejanju dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke v letu 1983. Sproti bo spremljal rezultate poslovanja ob sprejemanju obdob-

nih obračunov in zaključnega računa, z vidika uresničevanja gospodarske stabilizacije ter predlagal ustrezne ukrepe.

Vzpodbujal bo usposabljanje članstva zveze sindikatov.

Nudil bo pomoč osnovnim organizacijam sindikata v tozdih zaradi oživitve delegatskega sistema in doslednega izvajanja samoupravnega odločanja.

Ocenjeval bo obveščanje v delovni in temeljni organizacijah po obliki in vsebini kot tudi pripravo ustreznih ukrepov za izboljšanje obveščanja, koder še ni zadovoljivo.

Sodeloval bo pri SLO in DS.

Ščitil bo življenjsko raven delavcev z najnižjimi osebnimi dohodki in njihovih družin v zaostrenih gospodarskih razmerah ter skrbel za organizacijo oddiha delavcev.

Prizadeval si bo za boljšo organizacijo dela zaradi smotrne izrabe delovnega časa in delovnih sposobnosti delavcev.

Spremljal bo zaposlovanje učencev, ki prihajajo iz šol srednjega usmerjenega izobraževanja ter pripravnikov.

Spremljal bo ocene vzrokov pri vseh oblikah odsotnosti z dela ter na njihovi podlagi predlagal ustrezne ukrepe.

Konferenca sindikata je namenila posebno pozornost obravnavi višine nekaterih prejemkov iz dohodka, materialnih stroškov, sredstev za osebne dohodke in sklada skupne porabe v letu 1983.

V razpravi je bilo ugotovljeno, da imamo v Nanosu najnižje dnevnice in kilometrine. To je posebej očitno v tozdu Grosist, predvsem

zaradi kadrovske strukture (večje število trgovskih zastopnikov).

Znesek dnevnice in kilometrin se ne more bistveno povečati, ker bi morali hkrati zmanjšati njihovo število.

Ker so posamezne kategorije rasti prejemkov odvisne od rasti materialnih stroškov, osebnih dohodkov in ostalih prvin dohodka, ter omejene z zakonom o začasnih prepovedi razpolaganja z delom družbenih sredstev in z družbenim dogovorom o družbeni usmeritvi razporejanja dohodka v letu 1983, se je konferenca sindikata zavzela za enotne višine teh prejemkov in na predlog dala tudi svoje soglasje.

Žgoče teme

Franc Čuk

Delo samoupravnih organov

Na svojih rednih sejah sta se sestala tako izvršni odbor kot delavski svet, da bi na podlagi analize rezultatov poslovanja v letu 1982 pripravila oziroma sprejela spremembe plana za leto 1983 in ukrepe za izvajanje plana.

Zmanjšanje kupne moči prebivalstva, vedno skromnejši blagovni fond trajnih potrošnih dobrin in zelo zaostreni kreditni pogoji narekujejo zmanjšanje obsega poslovanja zlasti v grosistični dejavnosti z industrijskim blagom. Celotno poslovanje Grosista se bo moralo zelo hitro prilagoditi novonastalim tržnim pogojem.

Tudi v maloprodaji je treba takoj pričeti z zmanjševanjem zalog in z drugimi ukrepi za hitro obračanje zalog trgovskega blaga. Posebno analizo in posebne ukrepe pa bo potrebno takoj opraviti v večjih enotah, ki so poslovale z negativnim rezultatom.

Poseben problem so tako ime-

novane vaške trgovine, ki so praktično že dolgo vrsto let »dotirane« iz dohodka, ki ga ustvarijo druge poslovne enote. Ker je tudi v teh drugih enotah vse manj dohodka, je zadnji čas za ukinjanje vaških trgovin oziroma za prenos teh trgovin na zasebnike, ki bi jih bili voljni sprejeti.

Analize poslovanja v letu 1982 kažejo, da še ne znamo varčevati. Varčujemo le tam, kjer nas v to prisilijo zakonske omejitve. Sami moramo takoj preiti k varčevanju in bolj smotnemu poslovanju. Zlasti je mogoče privarčevati pri smotni uporabi avtoparka, pri ogrevanju in še marsikje.

Nadaljevati je potrebno začeto

reorganizacijo služb tozgov, delovne sestavljene organizacije, saj ta režija predstavlja za združeno delo veliko breme. Podatki za leto 1982 kažejo, koliko stanejo delavce Nanosa te službe:

službe na ravni	dinarjev
TOZD	65.020.156
DO	55.121.675
SOZD	6.542.379

SKUPAJ 126.684.210

Sprejeti skupni predlog povračil materialnih stroškov, ki jih imajo delavci pri opravljanju dela, in predlog višine prejemkov iz sklada skupne porabe sta naravnana stabilizacijsko zlasti tam, kjer nas k temu silijo družbeni ukrepi. Dnevnicca, 230,00 din polovična oziroma 420,00 din celotna, je verjetno med najnižjimi v Mercatorju. Tudi povračilo za uporabo osebnega avtomobila v službene namene, 7 din za kilometer, pokriva morebiti stroške za fička, ne pa za stoenko ali celo kaj boljšega.

Rekreacijsko smučanje in tekmovanje dobivata vse več pristašev.

Smučarski slalom in teki

Sergej Paternost

M-Nanos na občinskem sindikalnem tekmovanju

Po enoletnem presledku, zaradi pomanjkanja snega v letu 1982, je smučarski klub Pivka prevzel organizacijo občinskega sindikalnega tekmovanja v veleslalomu in smučarskih tekih za leto 1983. Tekmovanje je bilo v nedeljo, 6. 3. 1983, na Mašunu, ob prekrasnem sončnem dnevu. Zanj se je prijavilo 314 članov in članic sindikata v vseh kategorijah. Tekmovanja se je udeležila tudi skupina Mercator-Nanosa in dosegla sorazmerno dobre rezultate.

Tekmovanje v veleslalomu je bilo ob 10. uri na progi, ki jo upravlja SK Pivka.

Najprej so tekmovali na skrajšani progi starejše članice, nato mlajše članice in končno še veterani nad 50 let.

Na daljši progi so tekmovali člani v skupini C, B in A.

V ženski kategoriji A je Marija

Meze iz tozda Grosist dosegla 9. mesto s časom 29,50.

Pri moških, kategorija D (nad 50 let) sta člana delovne skupnosti skupne službe M-Nanosa dosegla prvo mesto Dušan Arko s časom 19,84 in drugo mesto Sergej Paternost s časom 21,38.

V kategoriji C je startal le en tekmovalc iz Nanosa, tozda Grosist, Alojz Bajc, in dosegel 8. me-

sto s časom 43,55. V kategoriji B je startal Peter Marinšek iz tozda Grosist in dosegel 22. mesto s časom 55,90. V kategoriji A je nastopil Ivan Bricelj iz tozda Grosist in dosegel 12. mesto s časom 45,19.

Poudariti moramo, da se smučarskih tekov delavci in delavke naše delovne organizacije niso udeležili.

V celoti gledano udeležba Nanosa ni bila taka, kakršno bi si želeli, čeprav je bilo nekaj upravičenih izostankov.

Menim, da bi v bodoče sindikat z bolj usklajeno akcijo in boljšo propagando uspel pritegniti k tej obliki športne rekreacije večje število članov, predvsem začetnikov, saj vemo, da se zimski šport nenehno razvija in pridobiva nove članke, ki pa jih je potrebno organizirati in pripraviti na rekreacijska tekmovanja.

Sergej Paternost

Pravnik svetuje

Kdo je upravičen zahtevati uvedbo disciplinskega postopka

Določila o uvedbi disciplinskega postopka najdemo najprej v 202. členu zakona o združenem delu, v 149. členu zakona o delovnih razmerjih in v ustreznem pravilniku o disciplinski in odškodninski odgovornosti. Do uveljavitve teh predpisov je veljalo, da so lahko delavci povsem samostojno določili v svojih samoupravnih splošnih aktih, kdo vse lahko predlaga uvedbo disciplinskega postopka. To je imelo za posledico najrazličnejše ureditve v OZD, s tem pa tudi različno pojmovanje disciplinske odgovornosti. Zakon o združenem delu kot tudi zakon o delovnih razmerjih sta zaostri vprašanje odgovornosti, s tem, da sta točno določila oziroma naštel vse tiste, ki imajo pravico pa tudi dolžnost zahtevati uvedbo disciplinskega postopka, brž ko zvedo za kršitev delovne dolžnosti, ki pa mora biti navedena v ustreznem pravilniku. Postopek za ugotavljanje disciplinske odgovornosti delavca se začne na zahtevo:

- delavskega sveta
- individualnega poslovnega organa (direktorja)
- predsednika kolegijskega poslovnega organa
- samoupravne delavske kontrole
- zbora delovne enote
- družbenega pravobranilca samoupravljanja
- sindikata
- pristojnega organa družbenopolitične skupnosti.

Sicer pa vsak delavec lahko da pobudo za uvedbo disciplinskega postopka, brž ko izve za kršitev delovne dolžnosti.

Razlika med zahtevo za uvedbo disciplinskega postopka in med pobudo je očitna:

Če disciplinska komisija prejme zahtevo za uvedbo disciplinskega postopka od pristojnih organov, ki smo jih navedli, mora začeti oziroma nadaljevati in končati disciplinski postopek, ne da bi prej presojala umestnost oziroma ustreznost uvedbe disciplinskega postopka. Če pa disciplinska komisija dobi pobudo za uvedbo disciplinskega postopka od posameznega delavca, bo šele tehtala in presojala, ali bo uvedla disciplinski postopek. Delavca mora obvestiti, v kolikor postopka ne uvede, z navedbo razlogov.

Še to moramo poudariti, da pristojni organ za uvedbo disciplinskega postopka mora začeti disciplinski postopek, kakor hitro izve za kršitev, v nasprotnem primeru krši disciplino sam.

Razvoj informacijskega blagovnega podsistema poslovanja M-Nanosa

Slobodan Milinković

Skladišču več vpliva na poslovanje

Namen prispevka je prikaz nekaj konkretnih predlogov za reševanje določenih problemov s področja računalniško podprtega informacijskega podsistema blagovnega poslovanja.

Predpostavka je obdelava nabavne in prodajne poslovne funkcije na osnovi ažurnega dela oziroma sprotne vnašanja vseh nastalih sprememb ter dnevnega prikaza (izpisa) zahtevanih podatkov in poročil. Poznejši prikazi obsegajo praviloma le statistične podatke, ki niso nujni za dnevno ažurnost poslovanja.

Začenjamo z naročanjem blaga. Sedanja organizacija blagovnega poslovanja ne predvideva posebnega registriranja naročanja blaga. Naši vodje referatov (nabavno

prodajni referenti) nabave blaga ne registrirajo na posebno za to določenem dokumentu (zaključni, naročilnici...). Potrebno je omenjenem registriranju naročilnih razlogov:

- skladišču posredovana kopija naročil (zaključnice) omogoča namoteno planiranje in kontrolo blaga ter planiranje skladiščnega prostora, kar je nedvomno v veliki pomoč ažurnosti in produktivnosti dela v skladišču;
- osnovni del kalkulativnih po-

V prejšnji številki smo objavili sliko onesnaženega dvorišča z napovedjo očiščevalne akcije. Napoved se je v celoti uresničila, saj so v akciji, ki je bila v soboto, 2. 4. 1983, sodelovali delavci tozgov G-osist. Izbira in DS Skupne službe, ki so delo v celoti in uspešno opravili, tako da je sedaj okolica z zelenicami v celoti očiščena. Upamo, da akcija ne bo osamljen primer, ampak da bomo skupno skrbeli za čisto okolje tudi v bodoče. Sergej Paternost

Francšek iz Kopra javlja ...

Ura gor – ura dol

Važno je, da smo tu in da gre po naše. 27. marca smo korajžno pristopili k evropski menjavi (ne)delovnega časa.

Točno ob drugi uri zjutraj me je zbudila moja Franca in mi prav milo zašepetala: »Francšek, zdaj pa gre po novem času.« Pa še res je bilo. Vsi trije bifeji, mimo katerih grem v službo, so bili po novem času, to se pravi ob 7.00, ali po sončni uri ob 6.00, spet 100% zasedeni. Ti bifeji ali gostilne so barometer časa. Od 7.00 zjutraj do 13.45 so glavno zbirališče delovnega ljudstva. Ob 13.45 se sprazniijo, ker morajo njihovi obiskovalci na popoldansko delo.

No, ostanimo pri novem času. Najbolj posrečena »finta« je bila uvedba delovnega časa po novem. Vsi nadrejeni forumi so reklamirali kar najbolj erotne urnike in da se ne bi prezgodaj začelo, da se ne bi potrošilo preveč elektrike, pa sploh, da ne bi to ali ono bilo tako, da ne bi bilo prav. Tukaj pa se je zataknilo.

Samo majhen vpogled v to samoupravno dogovarjanje o novem urniku: predsedujoči je takoj po uvodni pozdravni besedi predložil nov urnik od 7 do 15.

»Joj, saj to ni mogoče, moj Lojze začne ob 8.00, pa dela do 16.00! Kako bom pa prišla na delo!? Sploh pa to ne pride v poštev, ker moja najboljša prijateljica dela pri drugem Pexu, tam imajo drseči urnik in se vsak dan dobiva ob pol osmih na kratek pogovor do 8.15 pri baru Črni muc. Ne, to sploh ni mogoče! No, to bi še vse šlo, ampak vprašanje, kdaj bo odpiral kiosk za časopise. Jaz hočem biti dnevno na tekočem, predno začnem svojo samoupravljalno dolžnost!« je bil predlog komercialistke. Predsedujoči se je premikal na stolu, kot bi imel pod seboj skledo ledu. Predlagal je: od 8.00 do 16.00. Ja, tovariš, a si že čisto ... do 16.00? Kdaj bom skuhalo kosilo? Ob 18.00, in nato takoj v posteljo? Ne, nikakor, tako ne gre. Saj se nam bodo zmešale vse prebavne funkcije.

Pa so se dogovarjali in dogovorili, predvsem pa so iskali krivca za ta način dela. Ja, nihče drug ni kriv, kot ta neumni premik časa. Kriv je kapitalist, ki si je izmislil tak način. Saj si še ni nikdar kaj

prida izmislil; samo delaj, bodi discipliniran, zdaj pa še to.

Predsedujoči je prišel z novim predlogom: delajmo po starem. Ja, to pa ne gre! Saj je vendar priporočilo, naj se pred 7. uro ne prične z delom, mi pa ne moremo biti nekaj posebnega.

No, so se le nekako dogovorili, kajti ura se je bližala 14.45. »Samo še eno vprašanje, tovariš!« se je oglašila kurirka, ki je del dneva izven podjetja. »Kedaj pa naj bi bila malica?«

»Kakšno neumno vprašanje,« je rekla saldakontistka, »ob 9.30, kot do sedaj.«

»Saj to ni mogoče! Bomo zijali do 15. ali 16. ure, kakor se bomo pač dogovorili; vsaj ob 11. uri naj bi bila malica.« »11.30,« je rekla telefonistka, 12. uro je predlagala tajnica, in tako je šlo naprej v nedogled, kot na licitaciji.

Mesec je naokrog, počasi se nevihta umirja, umirjajo se tudi urniki. Nekaj dobrega smo pa mi trgovci potegnili iz tega. Kadar imajo kolektivi malice, je tudi večji obisk v prodajalnah. Prej je bilo to od 9.30 do 10.30, sedaj pa kar od 9.30 do 12. ure.

Ne smemo misliti, da bo uvedba novega časa rešila naše trenutne gospodarske težave, še zdaleč ne, pokazali smo le, kako se znamo dogovarjati.

Upamo, da bomo kmalu sprejeli dogovor o boljši delovni disciplini.

Zapisal Francšek iz Kopra – med drsečim urnikom ob 7.30, po novem ali ob 6.30 po sončni uri.

Nanosove
vesti

Nanosove vesti, priloga časopisa Mercator, glasila delavcev in kmetov SOZD Mercator Ureja uredniški odbor
Odgovorni urednik priloge
Sergej Paternost (telefon: (067) 21-441)

datkov je na enem mestu (dokumentu) in je kalkulantom omogočeno lažje, predvsem pa produktivnejše delo.

V zvezi z drugim razlogom je potrebno spomniti na tako imenovano financiranje zalog s tujim kapitalom, kar naj bi bil »kamen močrosti« oziroma cilj vsakega dobrega trgovca. Gre namreč (če poenostavimo) za primerjanje rogov plačila nabave in prodaje blaga. Dnevna kontrola rokov plačila naročenega blaga in njihovo primerjanje z roki plačila prodanega blaga poda jasno sliko naše komercialne uspešnosti in nam pokaže, koliko smo se približali omejenemu »kamnu modrosti«. Preprosto povedano, gre za kazalec, na podlagi katerega lahko ugotovimo, koliko kreditnih sredstev moramo angažirati za vzdrževanje zalog. Ob sedanji ceni kapitala lahko brez večjih težav ugotovimo, da posojilodajalcem podarimo precejšen del našega dohodka; velikost tega je odvisna ravno od naše uspešnosti pri pravočasnem angažiranju sredstev kupcev.

V podkrepitvi tej trditvi nudimo nekaj konkretnih podatkov. Struktura obratnih sredstev v letu 1982 za enega od naših tozgov je sledeča: od 400 milijonov skupnih angažiranih sredstev je cena kapitala (obresti) približno 40 milijonov.

Iz podatkov v naročilu oziroma iz fakture dobavitelja, ki se nanašajo na pogoje plačevanja, lahko dobimo tudi dnevni prikaz transakcij z dobavitelji, kar kombiniramo s podatki iz naročila kupcev (dobavnice oziroma naše fakture kupcem) in pa z dnevnim prikazom naročanj s kupci, lahko veliko pripomore k planiranju odliva in priliva sredstev po dnevih zapadlosti.

Pogoj je seveda ažurna dnevna obdelava oziroma zanesljiv računalnik ustrezne moči.

Primerjanje rokov plačila nabave in prodaje nam očitno nemalo pomaga pri povečanju rentabilnosti dela komercialne poslovne funkcije.

Nekatere druge ugotovitve kažejo na potrebo po večji integriranosti naših skladišč v poslovanje delovne organizacije. Poleg že omenjene nezadostne povezave naročanja blaga s skladišči, je očitno pomanjkljiva tudi povratna zveza med skladišči in nekaterimi drugimi deli delovne organizacije. Skladišču bi namreč morali omogočiti več povratnega vpliva na poslovanje. Analiza postopka je pri reklamiranju blaga s strani kupcev za eno od naših skladišč pokazala, da je neupravičeno visok odstotek priznanih reklamacij. Navzlic naporom skladišča so informacije povratne zveze pre-

malo upoštevane. Veliko je tudi drugih koristnih pobud iz skladišč, ki bi jih morali upoštevati več kot doslej (o kvaliteti kadra v skladišču in načinih za poboljšanje te kvalitete, o poboljšavah tokokroga dokumentacije itd.). Vtis je, da prepogosto pozablamo dejstvo, da je funkcija skladiščenja (sprejem, skladiščenje in izdaja blaga) dejansko osnovni del tako imenovane neposredne proizvodnje v našem poslovanju in bi kazalo v zvezi s to našo neposredno proizvodnjo nenehno krepiti in izboljševati. Informacijski podstev blagovnega poslovanja vsekakor mora temu delu posvetiti veliko več pozornosti kot doslej.

Optimalizacija zalog je ena od pomembnejših nalog v našem poslovanju. V razmerah, kakršne sedaj vladajo, je marsikateri od elementov gospodarjenja deformiran in izven normalnega toka, kar seveda deformira običajne pogoje poslovanja. Ne glede na to optimizacija zalog ostaja ena od ključnih točk rentabilnosti našega poslovanja. Kaj torej lahko naredimo na tem področju?

V prejšnjih prispevkih omenjenem izračunu in prikazu koeficienta obračanja zalog lahko dodamo še povezavo z minimalno, varnostno in maksimalno zalogo, in sicer na ta način, da povišanje oziroma zmanjšanje koeficienta avtomatsko povišuje oziroma zni-

žuje izhodiščne (minimalne, varnostne, maksimalne) zaloge. To bi lahko delal računalnik sproti. Nastavitev začetne minimalne, varnostne ter maksimalne zaloge pa zahteva večje angažiranje naših komercialistov. Sam računalnik v tej fazi našega razvoja na zadostuje. Računalnik bo sicer izračunal povprečno dnevno porabo (izdajo) po artiklih, vendar bodo morali komercialisti v odvisnosti od povprečnega roka dobave blaga za vsak artikel izračunati izhodiščno minimalno, varnostno ter maksimalno zalogo. Tako izračunane izhodiščne zaloge bodo potem osnova za računalniško »odpiranje« naročila (dejanska zaloga pod varnostno ali minimalno) ter kontrolo količine naročanja (naročena količina ne sme biti večja od maksimalne zaloge). In še enkrat se izkaže, da je človeški faktor odločilnega pomena.

Ce poskušamo ovrednotiti rezultate in razloge za optimizacijo zalog, dobimo naslednjo sliko:

Znano je dejstvo, da koeficient obračanja lahko povečamo na dva osnovna načina. Prvi je, da povečujemo realizacijo ob enaki povprečni zalogi – povečanje števca v ulomku. Drugi način je zmanjšanje povprečne zaloge ob enaki realizaciji, ali v primeru padca realizacije, odstotek zmanjšanja povprečnih zalog mora biti večji od odstotka zmanjšanja realizacije –

zmanjšanje imenovalca v ulomku. Naša optimizacija zalog upošteva način drugih oziroma možnost avtomatskega prilagajanja minimalne, varnostne ter maksimalne zaloge spremembi koeficienta obračanja zalog.

Deset odstotno zmanjšanje povprečne zaloge (kar je pričakovani minimum pri tej metodi) prinaša našemu tozdu letno približno 40 milijonov dinarjev prihranka z nekaj več kot 11% povečanja koeficienta obračanja zalog. Ponovno poudarjamo odvisnost uspešnosti metode od pravilnosti postavljanja izhodiščnih zalog!

Informacijski podsistem blagovnega poslovanja v Mercator-Nanosu ima za nekatere od naštetih možnosti izdelano osnovo in bi zadostovale le določene dodelave, za del prikazanega razvoja pa bi morali poseči po novih aplikacijah v okviru podsistema blagovnega poslovanja.

Za očitno velike koristi, ki jih nudi pravilen razvoj računalniško podprtega informacijskega sistema, se je treba tudi močno potruditi. Prej, preden se bomo močno potrudili za realizacijo omenjenega razvoja, v Mercator-Nanosu potrebujemo predvsem jasno opredelitev, kaj in kako dalje od tistega, kar imamo. To, kar imamo, pa dobro vemo, kaj je in koliko je vredno ter koliko še lahko nadaljujemo na dosedanji način.

Ob prazniku KS Hrušica – Fužine

Mile Bitenc

Nova samopostrežnica

Dvaindvajseti april – praznik krajevne skupnosti Hrušica-Fužine. Najlepše darilo krajanom: nova samopostrežba z bifejem. Našemu tozdu Golovec posebno priznanje.

Tisto aprilsko dopoldne je rahlo deževalo, toda to ni odvrnilo krajanov, da se ne bi v velikem številu zbrali ob Litijski cesti na svečani otvoritvi nove trgovine. Sedem let želja, hotenj in potreb po boljši preskrbi je minilo. Zdaj, ko krajanje že nakupujejo v novi, lepi in dobro založeni trgovini, so več kot zadovoljni.

Lučaj stran od te nove trgovine je Mercator pred sedmimi leti staro ukinil. Zato je v naselju, ki se je med tem zelo povečalo, takšna trgovina seveda bila več kot potrebna.

Otvoritev, ki je bila 22. aprila, je bila še bolj svečana, kot bi se utegnulo zdeti. Krajevna skupnost, ki je letos prvič praznovala svoj praznik, je ta dan prilagodila otvoritvi novega objekta. Vse to potrjuje, da so takšen objekt res potrebovali. Ko je bila svečana seja krajevne skupnosti, so Mercatorjevemu tozdu Golovec tudi podelili posebno priznanje za izgradnjo trgovine kot velik prispevek k razvoju krajevne skupnosti.

Izboljšanje oskrbe občanov na območju občine Ljubljana Moste-Polje imata tako občina, kot Mercatorjeva temeljna organizacija Golovec opredeljeno med temeljnimi cilji. Na tem področju je prav Mercator najpomembnejša organizacija osnovne preskrbe in po svojih močeh skuša prisluhniti že-

ljam krajanov. V 36 poslovnih enotah tako Mercator ustvarja mesečno nad 10 milijard (starih) dinarjev prometa.

Priprave na novo gradnjo so bile dokaj težke in zapletene, saj je objekt »zrasel« v izjemno neugodnih razmerah. Težko je bilo zagotoviti potrebna sredstva: investicijska vrednost novogradnje znaša namreč kar nekaj več kot 31 milijonov novih dinarjev. Eno tretjino od tega je v obliki posojila prispevala RGS občine Ljubljana Moste-Polje, ostanek, nekaj nad 20 milijonov, pa so združili delavci Mercatorja.

Novozgrajeni objekt ima 413 kvadratnih metrov uporabne površine, od tega je 168 kvadratnih metrov namenjeno prodajnim prostorom v samopostrežbi, in 36 m² bifeju. Približno 100 kvadratnih metrov je skladiščnih površin, ostalo pa so pomožni prostori. Pod objektom je zgrajeno zaklonišče v velikosti 43 m².

Izvajalec del je bila DO Marles s kooperanti. Nadzor je opravila skupina Mercatorjevega sektorja za investicijski inženiring. Dela so bila opravljena kakovostno, po dogovorjenih cenah in v dogovorjenih rokih.

Trgovina je za nakup zelo prijetna, lepo opremljena in dobro založena. Tako zdaj lahko prebivalci KS Hrušice-Fužine na enem me-

stu dobijo živila, meso in delikatese, mleko, kruh, sadje pijače, pa mešano industrijsko in galanterijsko blago, gospodinjske potrebščine in še kaj. V sosednjem bifeju ponudijo kavo in osvežilne ter alkoholne pijače. Poslovodja trgovine Marica Sešek pravi, da se bodo

trudili, da bo trgovina vedno dobro založena in lepo urejena. Da pa je lepo urejena ne le notranjost, temveč tudi zunanji videz, je z aranžerskimi posegi pripomogel aranžer Zvone Gale.

Ob koncu še tole: da je bila nova trgovina res želja vseh, tudi mla-

dih, priča šolski spis »Dobili smo trgovino«, ki ga je ob otvoritvi nove trgovine napisal učenec 4. razreda. Spis so prebrali ob otvoritvi. Tako so mladi tudi s harmoničnim nastopom in petjem skušali po svoje dodati otvoritvi piko nasto- »i«.

Prenova samopostrežbe v ljubljanski Rožni dolini

Mile Bitenc

Po dveh desetletjih

Po dvajsetih letih končno le prenova – lepša, večja trgovina s pestrejšo ponudbo – stroški: 11 milijonov dinarjev iz sredstev pospešene amortizacije.

Rožnodolčani so enaindvajsetega aprila prišli v nakup v »njihovo« trgovino povsem drugačni, kot sicer: prišli so v pričakovanju nečesa novega, boljšega, lepšega. Niso bili razočarani. Po dveh mesecih in pol obnovitvenih del je trgovina podoba popolnoma spremenila. Samopostrežba je večja kot prej (75 kvadratnih metrov na račun bifeja), povsem na novo opremljena in tako seveda ponudi tudi veliko več. Poseben poudarek so dali delikatesi, ki je bila vsaj na dan otvoritve bogato založena. Pravijo, da se bodo trudili in da bo tako tudi vnaprej; tudi na sosednjem oddelku s sadjem in zelenjavo.

Prenove so se v tozdu Dolomiti lotili po dveh desetletjih, saj je bilo delo v stari trgovini težko in tudi nakup že kar neprijeten. Čas je »povozil« vse in gradbena skupina v Mercator-Rožniku je pod vodstvom Franca Škofa v sodelovanju z Emo Žulčić pripravila projekt za prenavo. Program opreme je pripravil naš investicijski inženiring, dela pa so opravili različni izvajalci. Povsem nova oprema je v veliki večini iz kamniškega Alprema, hladilne naprave iz LTH Škofja Loka, mizarska dela (regale, obloge, police) pa so napravili v mizarstvu v Grosupljem.

Nekaj mnenj o prenovljeni trgovini sem zbral med prvimi kupci: ta so kaj enotna in pohvalna, saj je

bila ob sami otvoritvi trgovina založena malodane kot v pravljici. Bilo je, razen kave, vsega dovolj. Povečana delikatesa bo nemara še najbolj ustregla številnim mlajšim nakupovalcem, saj je v neposredni bližini študentskega centra.

Za založitev nove trgovine so se, to je poudaril direktor tozda Dolomiti, Ludvik Čampa, prav »domači« še posebej potrudili: vsi, od Grosista, TMI, Sadjja zelenjave do Konditorja.

Pričakujejo seveda večji promet, tako, kot je povečana ponudba, kar za celih 30 odstotkov.

In ob koncu: med prenavo je vse breme nakupov morala sprejeti precej manjša klasična prodajalna v Rožni dolini in kolektiv se je za to pošteno potrudil.

Nekaj besed pa je potrebno napisati tudi o sosednjem bifeju, ki pa je bil prenovljen že pred mesecem dni. Na račun trgovine so ga pomanjšali (želja KS) in je namenjen zdaj le stoječim gostom. Poleg pijače ponudijo za prigrizek le vročo hrenovko, kot posebnost pa priporočajo toplo gnjat s hrenom in kruhom.

Tudi bife je lepo urejen in z aranžerskimi dodatki, tako kot tudi trgovina, lepo popestren. Prav je, da ob tem omenim aranžerja Miha Šrklja, ki se je tokrat pri aranžiranju res močno potrudil in v delo vtikal nekaj dobrih zamisli.

V slovo

Vladu Domanjku

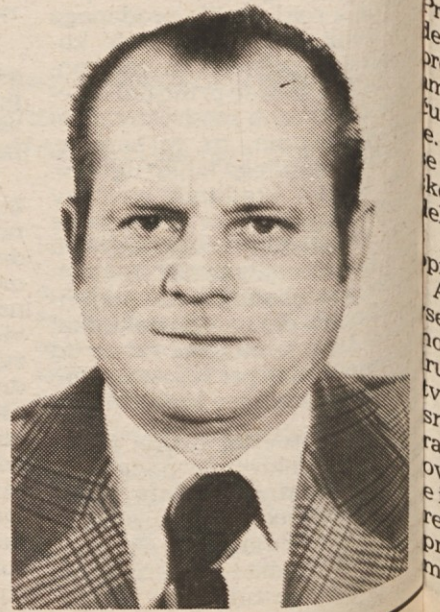
Težko je, ko izgubiš sodelavca, prijatelja. Če to pride tako nepričakovano, kot je usoda iz naše sredine vzela Vlada, se zdi prav neverjetno. In vendar je res: Vlada Domanjka ni več.

V kolektiv Mercator-Potrošnika v Lenartu je prišel pred štirinajstimi leti. Bil je dober delavec, vključil se je v družbenopolitično delo in povsod svoje obveznosti opravljal zanesljivo, iskreno, tovariško.

Tako, kot vsakdo, je tudi Vlada imel svoje težave. Toda, znal jih je skriti, znal je biti vesten in ustvarjalen, delaven in reden, vse do zadnjega dne.

Zdaj Vlada ni več. Nastala je praznina, ki jo bo težko zapolniti. Vendar bo misel na Vlada Domanjka ostala vedno med nami.

Sodelavci
Mercator-Potrošnika

Iz biltena številka 220

Fanika Gimpelj - M-Kopitarna Sevnica

Živela in delala sem v Kopitarni

Razmišljam o dolgih tridesetih letih nazaj, kako majhna in revna je bila naša »Kopitarna« po vojni. Zaposlenih nas je bilo z zunanji enotami precej več kot sedaj – okoli petsto delavcev nas je bilo. Proizvodnja pa je zaradi večjega dela ročne izdelave bila zelo nizka, morda le četrtnina od današnje.

Delali smo v zelo slabih razmerah, brez pravih sanitarij, skoraj za človeka nedostojnih. Trpeli smo zimo, vročino in umazanijo od nezdravega katrana. Zelo veliko smo delali ob nedeljah in prazni-

kih, ne za denar, temveč udarniško. Takrat smo bili skoraj vsi zaposleni mladinci in mladinke, skratka, naš kolektiv je bil mlad. Delali smo z veseljem in ljubeznijo, ker smo bili srečni, da so utih-

nili topovi in smo svobodno zaživeli.

Dobili smo različna priznanja, med njimi tudi tako, da sem kot sekretarka SKOJ leta 1948 bila izvoljena na kongres SKOJ v Beogradu. To so daljni spomini, vendar živim – ne da se jih pozabiti.

Ko sem zadnje dneve hodila po podjetju, sem bila kot omotična od razmišljanja, kaj je nastalo od te moje male »Kopitarne«. Razcvetela se je kot roža, in to v najslabših časih svetovne gospodar-

ske krize. Od kod ji vsa ta moč? Kako srečna bi bila, da sem mlajša, da bi bila vsaj malo udeležena teh sadov. Vendar čeravno odhajam v pokoj, sem zadovoljna, ker me spremlja ponos, da naša »Kopitarna« ni več na repu vsega dobrega, kot je bila še pred nekaj leti. Ponosna sem, da lahko rečem, živela in delala sem v »Kopitarni«.

Naj zaključim s temi bežnimi spomini. Ob tej priložnosti, ko odhajam, bi rada povedala, da sem se zelo dobro počutila med vami. Ko

sem si pred leti začela graditi svoj dom, ste mi sodelavci in sodelavke priskočili na pomoč s svojim delom. Zato bi se ob tej priliki še enkrat zahvalila vsem, ki ste mi kakorkoli pomagali, za izkazano pomoč.

Na zadnji moj delovni dan so me moje najžje sodelavke in sodelavci obdarili z darilom, katero me je pri tako majhni skupini zelo presenetilo. Čuvala ga bom kot drag spomin na sodelavke in sodelavce, z drugimi besedami na moje dobre prijateljice in prijatelje.

Penzionske storitve v Šmarskem hramu

Vesna Bleiweis - Center za obveščanje

Izkoristimo ugodnosti: šmarski popust

Mercator-Jelša ima v novem objektu sredi Šmarja 25 ležišča, ki vam jih ponuja, ponuja vam odlično hrano – vse s popustom, če ste delavec ali upokojenec ene od Mercatorjevih članic.

Med mehko zaobljenimi griči se vije cesta od Šentjurja pri Celju do Šmarja pri Jelšah. Tudi železna cesta vas pripelje do tega majhnega, bolj ali manj vaškega kraja, stisnjena pod grič in med glavno cesto Celje – Rogaška slatina. Naj vas ne preseneti, ker ob prihodu ne boste našli tipičnega šmarskega središča: gostilne, sodnije in županstva. Prišli boste v kraj, ki je pred leti razmajal potres, danes pa je trg na novo pozidan. V samem središču se košatita poslovna objekta zavarovalnica In Ljubljanska banka, dosti pa ne zaostajata Kulturni dom in Mercatorjev, natančneje – Jelšin objekt. Pa vas ne vabimo na ogled sodobne arhitekture, vabimo vas v

Šmarski hram, ki ni ne hotel, ne gostilna ne restavracija.

Nekaj vmes, vendar boste vsako od predstavljenih gostinskih storitev našli v njem. Mehko posteljo, dobro domačo, gostilniško hrano, servirano tako, kot da je pripravljena samo za vas. Prijazni in okusno opremljeni jedilnici, urejeni tako, da gostje posedajo po separejih in jih ostali obiskovalci pri njihovem pogovoru ali zabavi ne morejo motiti.

Po zdravje v bližnjem Rogaško slatino in Podčetrtek, vendar!

Težave pri rezervacijah ležišč v Rogaški slatini in bližnjem Podčetrtku bodo odpadle, če pokličete Šmarski hram. Vsega nekaj minut vožnje z vlakom, avtom ali avtobusom vas loči od zdravih vrelecev. Rogaških za želodčne bolnike in Atomskih, predvsem za kožne. Če ste po zdravje namenjeni v ene od navedenih toplic, pa še ne veste kje boste spali, ali pa je rezervacija ležišča pomaknjena v jesenski čas, odločite se in pokličite Šmarski hram.

Mir, udobje, sprehodi, izleti in zgodovinske znamenitosti...

Poleg zdravstvenih storitev, ki jih boste deležni v zdraviliščih Atomske toplice in Rogaška slatina, so tisto, kar vam poleg ugodnih cen nudijo v Šmarju pri Jelšah.

Vse sobe v Šmarskem hramu imajo kopalnico s tušem in WC, lahko pa rezervirate ležišče v osmih dvoposteljnih in devetih enoposteljnih sobah. Opremljene so sodobno, funkcionalno, tako da

v njih mirno vržete partijo kart ali pa ob lepem vremenu posedite na balkonu in opazujete trško živahnost.

Ljubiteljem narave gotovo ne bo ušla njena neokrnjena podoba.

In kaj bi vam teknilo zraven?

Šmarska pojedina! Z mlinci, sezonsko zelenjavo, pečenim piščancem, ocvrtim mesom, pa še nekaj z žara! Lahko pa si privoščite varianto: šmarsko ploščo – le nekaj več z žara je zraven. Mačka vam bo dobro pozdravila štajerska kislja juha, ki jo domačini bolj poznajo pod imenom habjanova, po nekdanji znani Habjanovi gostilni. Zavrteli se boste vsako soboto, če pa bo to premallo, pa za tiste, ki jih srbe pete tudi med tednom, lahko poskrbijo. Čemerer večer pa je najbolje preživeti pred televizijo, v kinu ali pa prešteti dve levi, dve desni, še deset vrst, potem obratno.

do gričev, zasajenih s trto (gorice), med sadovnjake in mešane gozdiče. Prelep je pogled z griča, na katerem stoji cerkva sv. Roka – najznamenitejšega šmarskega kulturno zgodovinskega spomenika. Na grič pelje deloma kamnita, deloma s stopnicami opremljena Steze in poti med polji pripeljejo pot v zalomih. Velja si ogledati imeniten kovaški izdelek – vrata za Rokovo in grobno kapelo. Slike in kipe v tej cerkvi je restavriral Matej Sternen. Cerkva je nastala med leti 1645 in 1666, ko je v teh krajih morila kuga. Pa tudi cerkev v samem središču Šmarij je vredna ogleda, saj spada med najstarejše kulturne stavbe na Slovenskem (11. stoletje). Če vam ne bo odveč daljši sprehod do gradu Jelše v bližnjih Zadržah (danes je v njem dom za ostarele občane), si oglejte tudi to znamenitost, ki je bila prvotno v rokah Celjskih grofov v teku stoletij pa večkrat predelana. Nazadnje leta 1860, ko je dobila današnjo podobo. V nekdanji izjemno lepo urejenem parku, v katerem je še sedaj nekaj redkih zaščiteneh dreves, so bili tudi kipi štirih letnih časov iz 18. stoletja, ki so žalostno končali.

Če pa ste pripravljeni za daljše izlete, vas bodo gotovo zvalili 30

Kako iz Šmarij do Podčetrčka ali do Rogaške slatine in nazaj?

Z vlakom takole: ob 8.05, 9.15 iz Šmarja do Podčetrčka, nazaj ob 13.55 in 16.45

Z avtobusom takole: ob 8.20, 11.30 iz Šmarja do Podčetrčka, nazaj ob 16.20 in 18.30

Predvsem pa po predhodnem posvetovanju z vašim zdravnikom, ki vam bo vedel svetovati, v katere od zdravilišč poiščite del svojega zdravja in dobrega počutja. Za vse ostalo (prvi zdravniški pregled v Atomskih toplicah in Rogaški slatini) bodo poskrbeli v Šmarskem hramu. Če bo obiskovalcev več, bodo organizirali tudi svoje avtobusne prevoze – predvsem v Podčetrtek.

Da bi vsem, ki želijo izkoristiti ugodnosti Šmarskega hrama olajšali delo, objavljamo prijavnico oziroma rezervacijo za bivanje pri njih. Izpolnite jo, če ste po zdravje namenjeni v Rogaško ali Atomske toplice, ali pa če želite počitnice preživeti v mirnem kraju, med prijaznimi ljudmi. Ne bo vam žal.

Popust za Mercatorjeve delavce in upokojene

Jelša vam za bivanje v Šmarskem hramu ponuja popust pri penzijskih storitvah. Polna cena penziona (prenočevanje, zajtrk, kosilo, večerja) stane 600 dinarjev, Mercatorjevi delavci in upokojenici pa uživajo 10% popusta. Lahko pa se odločite za polpenzion (prenočevanje, zajtrk, večerja), ki vas bo veljal 420 din, vendar na polpenzijsko storitev ni popusta. Za polpenzion so se v Šmarskem hramu odločili predvsem zaradi idealnih prometnih zvez z Rogaško slatino in Podčetrtkom (vlak in avtobus). Lahko pa se odločite samo za prenočevanje, ki vas bo v enoposteljni sobi veljalo 420 din, v dvoposteljni pa 640 din.

Šmarski hram. Fotoarhiv M-Jelše.

..... delavec (upokojenec) .....

(ime in priimek)

..... želim v času od .....

(ime Mercatorjeve ozd)

do ..... bivati v Šmarskem hramu. Koristil bom poln penzion – polpenzion za eno, dve ali ..... oseb v eno ali dvoposteljni sobi.

Pečat Mercatorjeve
OZD

Obvestite me na naslov:

.....

PODPIS:

Kam na dopust – z Mercator Turistom

Poletje je vse bliže in marsikdo že prav nestrpno čaka na dopust. Zdaj, ko smo morali zategniti pas in ko gledamo na vsako ceno je treba tudi pri izbiri dopusta misliti na to. Turistične poslovalnice ponujajo marsikaj. Prav gotovo bo za vsak žep nekaj primerne tudi pri našem Mercator-Turistu. Pobrskali smo med programi in nekaj vam jih ponujamo v premislek.

Martinščica na Cresu, (ki je ne gre zamenjavati z Martinjščico pri Reki!) še ni zaslovela kot vrhunsko turistično letovišče na Jadranu – in upajmo, da tudi ne bo. Upajmo, da bo ostala to, kar je že dolgo in tudi še danes: idilična obmorska vasica, kjer še ni velikih betonskih hotelov. V vasi so le mali penzioni, precej sob pri zasebnikih in malo taborišče Slatina.

Martinščica leži na zahodni oba-

li otoka Cresa, ob zalivu, ki je odprt v Kvarner, proti Istri. Martinščica je približno toliko na jugu, kot skrajni južni konec Istre. To pa pomeni predvsem veliko lepega vremena, veliko sonca in malo dežja. Martinščica leži ob zalivu, ki je izjemno dobro zavarovan pred vsemi morebitnimi neugodnimi vremenskimi vplivi. Tam ni burje, tam ne piha jugo, tam je čist in svež zrak. Tako je Martinščica kot letovišče privlačna že od zgod-

njega junija tja do poznega septembra.

Avtokamp v Martinščici je prav prijetno urejen. Okolje je vabljivo, izredno lepa plaža pa je kot nalašč za otroke. Taborišče samo je moderno opremljeno in med zelenjem. V njem so tudi trgovina, restavracija, dve taverni in naprave

za šport in razvedrilo. Prikolice za taborjenje so pripravljene za dve odrasli osebi in za enega ali največ dva otroke.

Mercator-Turist počitnice v Martinščici zelo priporoča. Sedem polnih penzionov (8 dni) velja za odrasle 4.200 din (od 1. 6. do 10. 7. in od 20. 8. do 30. 9.) ter 4550 din v času od 10. 7. do 20. 8. Za otroke je cena še ugodnejša. V Mercator-Turistu pravijo, da bodo organizirali prevoz z avtobusom, če bo za to dovolj zanimanja.

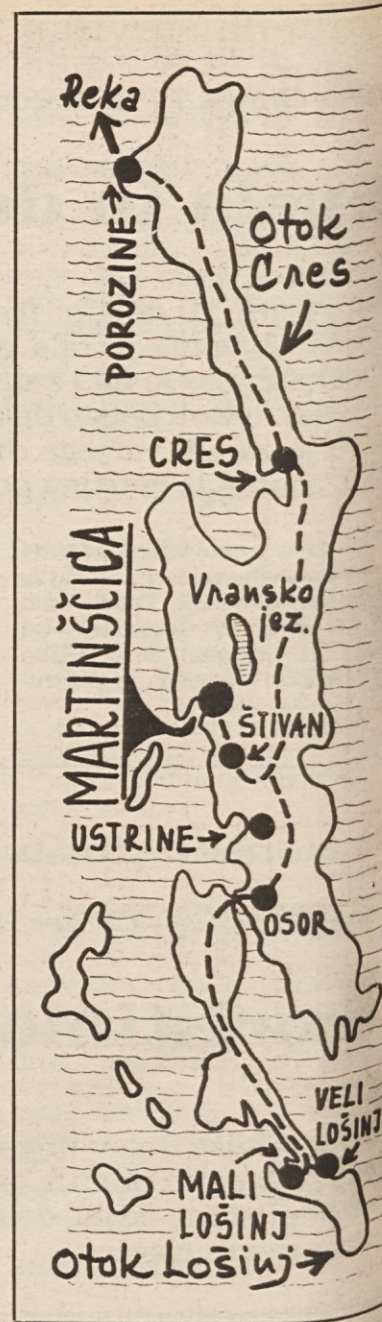
Še več bi lahko povedali o dopustu v Martinščici, vendar je to za osnovno informacijo kar dovolj. Če želite zvedeti več in če ste se za ta dopust odločili, potem stopite v poslovalnico Mercator-Turista na Tavčarjevi 6 ali pa še prej pokličite po telefonu (312-254 in 317-285).

Mercator-Turist ima še veliko drugih vabljivih programov za dopust. Lahko se odločite za dopust ob morju od Ankarana, Portoroža, Fiese, Pirana, Umaga, pa vse do Poreča, Rovinja, Pule ali Opatije, Cresa, Krka, Raba in še kje.

Za tiste, ki si ne želijo počitnic ob morju, so pripravili počitnice tudi v notranjosti – od Bleda, Koroške, do Velike planine, Gozda Martuljka in Bele krajine pa še kje. Preveč je vsega, da bi naštevati. V Mercator-Turistu imajo vrsto zanimivih ponudb in odveč bi bilo tekati naokrog po drugih poslovalnicah.

Najbolje bo, da se oglasite kar v Mercator-Turistu, kjer vam bodo prijazno odgovorili na vsako vprašanje in kjer boste dobili prospekte.

Naše delo Vaše potovanje

Odmev na akcijo časopisa

Prejeli smo

Potovanje po Prekmurju

Sem upokojenka TOZD Dolomiti in prejemam redno list »Mercator«. Ker skoraj vedno rešujem križanke, sem bila v preteklem letu za pravilno rešitev izžrebana za tridnevno potovanje.

V listu »Mercator« je bila objavljena ponudba agencije »Mercator-Turist« za tridnevno potovanje »Panorama Prekmurja«. Prijavila sem se, zraven sem prijavela tudi moža.

Odpotovali smo 11. 3. izpred Univerze v Ljubljani z dvema avtobusoma. Prvi avtobus je vodila tov. Alenka Glavan, drugega (našega) pa tov. Mile Bitenc. Bilo je zelo prijetno in pestro.

Oba vođača sta se izredno potrudila, da nam je bilo lepo.

Ze takoj na začetku potovanja nas je tovariš Mile na zelo prijeten način presenečal z raznimi dobrotami različnih delovnih organiza-

cij. Duhovito nam je opisoval pokrajine skozi katere smo potovali – od kulturnih spomenikov, industrije, obrti do načina življenja tamkajšnjega prebivalstva. Večkrat nam je omenil, kako so ljudje v Prekmurju gostoljubni. O tem smo se lahko prepričali že na prvem postanku v Tišini pri Gjergekovich, pa tudi drugje.

Danes, ko nas na vseh koncih pesti tempo in hiter način življe-

nja, dobro deneta prijaznost in ustrežljivost. Živimo tako, da prenekateri pozabi na kulturo in odnos do sočloveka. To za ljudi v Prekmurju ne bi rekla.

Zelo prijetno sta me presenetili čistoča in postrežba v hotelu. Take prijaznosti v hotelu človek res ni več vajen. Res, da je hotel nov, vendar se vidi, da je vodstvo hotela na ustreznem nivoju.

Vsakemu bi priporočila brez strahu, naj se odloči za potovanje z agencijo, kakršna je »Mercator-Turist«, posebno če bo še naprej skrbela za to, da bo imela tako dobre vodiče, kot sta tovarišica Alenka in tovariš Mile in pa seveda tako odličnega šoferja, kot je bil tovariš Jože Tomšič.

Res izredno prijetno in pestro potovanje.

Filomena Gaspari
Murgle 42

Priporočamo

Nove izdaje Državne založbe Slovenije

Josip Vidmar: MRTVAŠKI PLES

Najnovejšo delo Josipa Vidmarja je meditacija o poslednji izkušnji človeškega življenja. Je vznemirljiva in nevsakdanja knjiga, ki na relaciji človek narod-človeštvo združuje sintezo Vidmarjevih misli o smrti ter antološki prerez najznačilnejših slovenskih stihov na to temo od Prešerna do današnjih dni.

134 str., pl. 530.- din

Tone Peršak: PREHOD

Avtor pripoveduje o terorističnem izsiljevanju. Skupina teroristov iz tujine izsiljuje študenta slavistike. Ob napeti zgodbi podrobneje spregovori tudi o nekaterih problemih današnje mlade generacije in se naposled izteče v presenetljiv razplet in zaključek.

285 str., pl. 640.- din

Skupina avtorjev: MEMENTO UMORI

Teorija detektivskega romana (Zbornik)

V zborniku lahko preberete, kako na detektivke gledajo najimennitnejši pisci zvrsti in kako ga osvetljuje sodobna literarna teorija. Bralec se lahko pregledno in zgoščeno seznanj z zgodovino detektivskega romana in se prepriča, kako tesno se prepleta z drugimi »resnejšimi« literarnimi oblikami.

351 str., br. 490.

Boris Grabnar: LETA 2000

Pisatelj je izdelal podrobnejše teze o osnovnih momentih, ki bodo odločilni za prihodnji razvoj. Pri tem se opira na najnovejša dognanja v tehniki, sociologiji in teoriji komunikacij. Tako imamo pred seboj zanimivo, pisano in ne-

koliko tvegano delo o stvareh, ki bodo prej ali slej zadevale nas vse.

Marijan Zadnikar: ROMANIKA V SLOVENIJI

Je tipologija in morfologija sakralne arhitekture. Gre za sintezo dolgoletnega avtorjevega študija romanske arhitekture na Slovenskem. Je tehten prispevek k zgodovini naše nacionalne kulture, opremljena s številnim slikovnim gradivom. Je hkrati ena posebno lepih izdaj.

660 strani velikega formata, pl. 1.980.- din.

Jože Toporišič: NOVA SLOVENSKA SKLADNJA

Je knjiga razprav o vprašanjih skladnje v slovenščini, enem od doslej najmanj obdelanih poglavij v slovenski slovnici. Je pomemben prispevek znanstvenim raziskavam.

488 strani, pl. 930.- din, br. 750.- din.

A. Giesztor, S. Kieniewicz, E. Rostworowski, J. Tazbir, H. Wereszycki: ZGODOVINA POLJSKE

Zbirka: Dobe, narodi, dogodki. Je izčrpen pregled zgodovine poljskega naroda od začetkov nastanka poljske države do druge svetovne vojne. Napisano je za nepoljskega bralca in mu želi podati popolno podobo vojaških, političnih in kulturnih dogodkov. Delo vsebuje tudi odlične podatke s področja arheologije, etnologije, sociologije, umetnostne in glasbene zgodovine ter zgodovine poljskega jezika in literature.

600 strani, pl. 1.200.-din.

Gert Hofmann: LEKTOR V LJUBLJANI

Roman Lektor v Ljubljani je delo zadnje čase vse bolj uveljavljajočega se nemškega pisatelja, ki že več let deluje kot nemški lektor in predavatelj nemške književnosti na ljubljanski univerzi. Življenjska pot je torej dala avtorju fabulativni okvir in ozadje, glavnemu junaku njegove pripovedi pa poklicno oznako.

270 strani, pl. 720.- din.
Honoré de Balzac: ZGUBLJENE ILUZIJE I, II., ŠAGRINOVA KOŽA, STRIČEK PONS, TETA LIZA

V svojem glavnem delu »Človeška komedija«, ki obsega preko 40 romanov, je Balzac opisal množico oseb iz najrazličnejših družbenih krogov ponapoleonske Francije. Življenje je opisoval z realistično natančnostjo, bil je mojster v slikanju miljeja in prodoren raziskovalec družbenih tokov. Ustvaril je celo galerijo nenavadno pristnih človeških portretov.

Zbirka 5 knjig, vezanih v platno stane v prednaročilu (do 31. maja) 3.000 din.

F. W. Dittmar – H. P. Legal: ZRELA ŽENSKA

V zbirki »SODOBNA GINEKOLOGIJA«, je izšla knjiga ZRELA ŽENSKA, ki poleg anatomije, vrste pregledov, bolezni, materinstva, slovarja tujk in strokovnih izrazov, vsebuje tudi poglavja o Zakonski zvezi in družinskih razmerjih, Socialni varnosti družine in poglavje o Sodobni možnosti preprečevanja rojstev prizadetih otrok.

196 str., pl. 570 din.

Dostikrat se pritožujemo nad našimi izložbami, češ da niso dovolj skrbno urejene, da so napravljene »z levo roko«. No, vedno in povsod ni tako.

Fotografijo, ki jo objavljamo, smo posneli v poslovalnici Prehrambenih podjetij v Rogški Slatini (Mercator-Jelša). Delavke, ki so zaposlene v proizvodnji, so hotele pokazati in dokazati, da se tudi po naporni službi obilici drugega dela še najde prosti čas tudi za kakšen hobi. Naprimer za to, da sedejo za mizo in vezejo, kvačkajo, pletejo. In tako so zbrali prtičke, pa gobeline, nekaj pletenih izdelkov in napravili mikavo izložbo.

Lepo in posnemanja vredno!

Mile Bitenc

Stil

5. CRKA	MEDNAR. OLIMPIJ. KONITE DEL POS.	VSE V REDU DEL KNEZE HISE	KDOR VSE VE VLAHOVIC	MESTO V TURISTIZIRIDIT	OBPR. TIJA V ZIDU	JOZE KAVEK KOSHATA OBEJA	FAROU HARVE DOVALKA KALAN	HOZOLZAVOST
UPAD								
OBDELANI KOSI Z ENLJE								
STIL ODZEJA IN ...								
STAR DENAR								
STIL VSEBUJE ZELO ...								
PIJACA STARIH SLOVAN.								
Stil								
IN JULIJA								
ODRUP TJE ZA RANJE DEBEJE PREDMETE SVICAR. PISATELJ								
Stil								
SVETI - NOV ROHAN								
16. CRKA CELSIUS								
Stil								
13. CRKA								
AMHEN								

Včeraj Deit, danes Stil

Že v prejšnji številki Mercatorja smo zapisali, da Deita kmalu ne bo več; da prihaja namesto njega enaka pijača, Stil. Prav je, da zdaj, ko je Stil že v naših trgovinah, o njem še enkrat napišemo nekaj besed.

Stil ORANGE

Stil orange je dietetično, nisko kalorično, vitaminsko in vsebuje sladkor in sladkorjevo kislino. Pripravljen je z mineralno vodo Radenska - Radenska in ni naravnost izvečju oranj.

Vsebuje: 1,5% sladkorja, 0,002% saharina, 0,014% ciklaminov, 5 g/l naravnega CO₂ in vitaminske: 50 mg/l vitamina C, 2 mg/l vitamina B₆, 10 mg/l pantotenske kisline in 10 mg/l niacina.

Diabetikom priporočamo, da se o pitju Stila posvetujejo z zdravnikom, drugi pa ga lahko popijejo tudi do 2 l na dan.

Izdeluje - Radenska - TOZD
Mineralna voda ni klorirana.
Radenski vrelci in priprava pri čiščenju in hladitvi v prostoru Gromosov.

Brez konzervansov.

OSVEŽILNA DIETETIČNA BREZALKOHOLNA PIJAJA

Nagradna križanka Stil

Da bo tudi tokrat vse v stilu s sestavkom iz Radenske, smo pripravili tudi križanko v stilu Stila. Težka ni, saj izdelke Radenske, pa tudi novi Stil, že prav gotovo poznate. Radenska rada preseneti, tako kot je s Stilom. Da bo vse v stilu, naj tokrat izjemoma ne zapišemo, koliko bo nagrad. Naj šepnemo na uho le to, da jih bo znatno več kot običajno. Seveda bo žreb delil v svojem starem stilu, med pravilnimi rešitvami. Te pošljite v zaprti ovojnici s pripisom »Križanka Stil« v Studio za ekonomsko propagando, Breg 22, 61000 Ljubljana, najkasneje do 16. maja.

- Izid žrebanja nagradne križanke »STIL«**
1. Janez JURCA, M-KZ Sora Žiri-Oprema Rovte
  2. Nada KOSTEVC, M-Agrokombinat Krško
  3. Aleš TOMŠIČ, M-Nanos, Tozd Trgovina Rakek
  4. Marija POŽAR, upokojenka, M-Rožnik, Tozd Grmada Ljubljana, Rožanka 2
  5. Spomenka KRSTOVIČ, M-Velepiskrba, Tozd Grosist, Ljubljana, Slovenčeva 25
  6. Pavla JERSIČ, upokojenka, MTP Ptuj, poslovalnica Majšperk
  7. Dobrila CRNADAK, M-Rožnik, Tozd Golovec, Ljubljana, Aškerčeva 3
  8. Marta VERDNIK, M-Rožnik, Tozd Jelka Ribnica - blagovnica
  9. Stane Pogačar, M-MMT, Tozd Contal, Ljubljana, Cankarjeva 3
  10. Marija GORIČAR, M-Sadje zelenjava, Ljubljana, Poljanska 46/A
- Nagrade naj izžrebani osebno ali preko svojega zastopnika prezamejo v Studio za ekonomsko propagando, Ljubljana, Breg 22.

Pravilna rešitev iz prejšnje številke

Stil

M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M
I	R	A	S	K	E	N	O	S											
N	A	B	O	R	K	A	T	R	A	N	S	K	E						
K	R	O	V	A	N	A	S	L	A	N	E	L	I	G	T	I			
L	O	B	A	D	A	V	S	E	L	A	N	E	L	I	G	T	I		
O	P	O	P	O	V	S	E	L	A	N	E	L	I	G	T	I			
S	T	I	L	P	R	A	K	A	T	R	I	S	T	O	S	T	O	N	K
A	T	O	G	A	M	M	O	R	A	L	B	A	R	N	K	A			
A	R	K	A	B	A	M	O	R	A	L	B	A	R	N	K	A			
S	T	I	L	P	R	A	K	A	T	R	I	S	T	O	S	T	O	N	K
S	K	A	L	A	R	E	L	T	O	N	E	L	I	G	T	I			
P	R	O	P	A	L	E	L	T	O	N	E	L	I	G	T	I			
A	M	O	S	K	V	A	N	O	N	I	S	T	I	L					
S	T	I	L	P	R	A	K	A	T	R	I	S	T	O	S	T	O	N	K

Pred kratkim so nam iz Radenske sporočili, da bo med izdelki, ki nam jih pošiljajo, prišlo do zamenjave: Deit, ki so ga prodajali deset let, bodo umaknili, namesto njega pa bodo kupcem ponudili enako pijačo, imenovano Stil.

Povedali so tudi, zakaj so se odločili za tako zamenjavo. Licenca za Deit, prvo pijačo te vrste pri nas, je bila kupljena pred desetimi leti pri nemški firmi Kajo. Tehnologija za izdelavo naravnih izvlečkov sadja, ki jih mešajo z mineralno vodo, da dobijo osvežilno pijačo, ni tako zapletena, da je ne bi mogli obvladati tudi pri nas. In tako so sčasoma v Radenski začeli sami izdelovati vse sestavine, nemškemu proizvajalcu pa so še vedno plačevali licenčno. Zdej so pogodbo prekinili in poslali na trg svojo osvežilno pijačo - Stil.

Mislimo, da pri prodaji ne bo nobenih težav. Radenska se je namreč trudila in pripravila številne predstavitve, da bodo ljudje res temeljito seznanjeni z novo pijačo. Pri potrošnikih, zlasti pri starejših, ki so bolj nezaupljivi, bo morda kdaj kakšen zaplet. Pojasnili jim bomo, da Deita pač ni več, da pa je Stil enakovredna, če ne celo boljše zamenjava zanj.

Pa še nečesa ne smemo pozabiti: tudi Stil je, tako kot Deit, nizko kalorična pijača na osnovi mineralne vode Radenska, skoraj brez sladkorja in torej ne redi: podatek, ki je za marsikatero kupca pomemben. Deciliter Stila vsebuje le do 5 kalorij, precej vitamina C in B6. Prijetno aromo dajejo Stilu naravni izvlečki pomaranč, grenivk, limon in jabolk.

Ko boste dobili prve pošiljke nove pijače, boste na nalepki opazili novost: kvadrater z neenakomerno širokimi črticami. Nekateri najbrž že veste, kaj je to, marsikdo pa tudi še ne; zato povejmo, da je ta kvadrater, strokovno imenovan koda, jugoslovanski zametek no-

KUPON ZA POŠILJANJE KRIŽANKE

Ime in priimek _____

Naslov iz delovnega mesta _____

DO ali TOZD _____

Izpolnjeni kupon priložite rešitvi križanke, na ovojnico pa obvezno priložite - Nagradna križanka, sicer rešitve, čeprav bo pravilna, pri žrebanju ne bomo upoštevali.

Z izmenjavo ne bo nič!

Vsem tistim, ki ste se veselili, da boste morda preživeli počitnice v drugem kraju, pa vendar v objektu ene izmed Mercatorjevih organizacij, sporočamo, da s tem veseljem ne bo nič. Nobena od Mercatorjevih organizacij ni ponudila izmenjave, ki smo jo objavili v prejšnji številki našega glasila. Kar je moje, je moje! Konec.

Razpis 6. letnih športnih iger delavcev in združenih kmetov Mercatorja

KORŠ

Mercatoriada 83

Koordinacijski odbor za šport in rekreacijo in Mercator-Izbira Panonija Ptuj organizirata v soboto, 4. junija 1983 na Ptuj 6. letne športne igre Mercatorja.

Vse delavce in kmete temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, združenih v SOZD Mercator, vabimo, da prijavijo skupine in posameznike za tekmovanje, ki bodo letos organizirana v naslednjih športnih panogah:

- mali nogomet
- kegljanje (ženske in moški)
- namizni tenis (ženske in moški)
- streljanje (ženske in moški)
- plavanje (ženske in moški)
- šah
- kros (ženske in moški)
- vlečenje vrvi
- ribolov
- tenis (ženske in moški)
- rokomet

Pravila za vsa tekmovanja v omenjenih panogah so razložena v razpisu, ki so ga prejele vse sindikalne organizacije oziroma športni referenti. Opozarjamo vse, ki bodo prijavljali skupine ali posameznike, naj se dosledno držijo Pravilnika športnih iger Mercator - posebej še določil, ki se nanašajo na pravico udeležbe na tekmovanju ter se tako izognejo neprijetnostim na tekmovanju.

Posebna opozorila

Ker tudi letos ne bo predtekmovanj, razen v tenisu, prosimo, da se pravočasno prijavite, saj bodo v tekmovanju uvrščeni samo tisti, ki bodo pravočasno prijavljeni.

Tekmovanja v posameznih športnih panogah se bodo časovno prekrivala, zato pri prijavah tekmovalcev to upoštevajte.

Tudi letos bodo teniška predtekmovanja organizirana v Ljubljani, zadnje dni meseca maja, na kar še posebej opozarjamo.

Zadnji rok za prijavo je 20. maj. Prijave pošljite na naslov: Delovna skupnost SOZD Mercator (za Sonjo Bastar), 61000 Ljubljana, Aškerčeva 3. Informacije je moč dobiti po telefonu (061) 221-044 (Sonja Bastar).

Posebej obveščamo udeležence, ki bodo potovali na Ptuj preko ali iz Ljubljane, da KORŠ prijavlja prevoz s posebnim vlakom. Informacije o tem bodo dobili vodje skupin ob prijavi.

Tudi to je koristno prebrati!

Cankarjev dom v Ljubljani vas obvešča

Za vse abonmajske koncerte so na voljo tudi vstopnice v prosti prodaji.

Abonente simfoničnih koncertov obveščamo, da lahko obroke plačujejo pred ali med odmorom vsakega abonmajskega koncerta v I. preddverju Cankarjevega doma; abonenti simfoničnih koncertov Slovenske filharmonije pa tudi pri blagajni Slovenske filharmonije vsak dan (razen sobote in nedelje) od 10.00 do 12.00.

Razstave so odprte od 9.00 do 13.00 in od 15.00 do 18.00 v soboto in nedeljo od 9.00 do 13.00 ter v času prireditve. Za razstave ni vstopnine.

Blagajna Cankarjevega doma je odprta od 9.00 do 11.00 in od 16.00 do 20.00, ob sobotah od 9.00 do 11.00 in pred pričetkom predstave: rezervacije po telefonu 222-815.

Prosimo, da rezervirane vstopnice dvignete tri dni pred prireditvijo.

Z rezervacijami vstopnic imamo, žal, slabe izkušnje. Ker smo na željo obiskovalcev vstopnice hranili do začetka predstave in medtem zavračali druge intere-

sente, jih kasneje nismo mogli več prodati!

Opozarjamo, da za kupljene vstopnice denarja ne vračamo. Za zelo komercialne prireditve individualnih rezervacij ne bomo mogli upoštevati.

Zaradi varčevanja z energijo in da ne bi motili programske dejavnosti v Cankarjevem domu, bomo ogled organizirali le ob sredah med 13.00 in 16.00. Izjemoma jih bomo poskušali organizirati za skupine izven Ljubljane, kadar bodo obenem obiskovali naše prireditve. Prosimo za razumevanje, ker ne bomo mogli dovoliti ogleda, kadar bodo dvorane zasedene. Skupinske ogleda lahko organizirate tudi na telefon: 221-121 int. 443.

Na terasi Cankarjevega doma je od 12.00 do 24.00 odprta restavracija. Če želite rezervirati mizo, pokličite telefon 211-211. Vhod v restavracijo je z Erjavčeve ceste.

Obveščamo vas o petkovih nočnih kabaretih. Vstopnice za kabaret lahko kupite pri blagajni Cankarjevega doma, pred začetkom prireditve pa tudi pri vstopu v okroglo dvorano.

Drugarsko srečanje i mali jubilej

Vukadin Nedeljković

U robnoj kući Mercator u Čupriji

Nije običaj, da se poklanja pažnja godišnjici poslovanja neke robne kuće, pa je ipak bila ta pažnja posvećena robnoj kući Mercator u Čupriji. Radni kolektiv se je okupio, da proslavi mali jubilej u dvorani JNA u Čupriji. Svaki pojedinac je zaista prijatan i sa velikim zadovoljstvom preživeo to veće.

Nije običaj, da se poklanja pažnja godišnjici poslovanja neke robne kuće, pa je ipak bila ta pažnja posvećena robnoj kući Mercator u Čupriji. Radni kolektiv se je okupio, da proslavi mali jubilej u dvorani JNA u Čupriji. Svaki pojedinac je zaista prijatan i sa velikim zadovoljstvom preživeo to veće.

Atmosfera je bila taka da nikome nije smetalo da su svi zajedno ostali do kasno u noć. Ljubazni pozdrav direktora, druga Žike Pavlovića, je bio ukomponovan u zanimljiv program toga srećanja, kojeg je posebno obogatio nastup umetničke grupe omladine iz Senja, sa pesmom, muzikom, igrom i koreografijom. Njihov nastup izmamio je gromke aplauze i sakanjanje, da je svuda talentovane omladine, samo joj treba dati priliku da se pokaže.

Ako se pogleda u poslovanje robne kuće, u njenu urednost, odnos prodavača do kupaca i

ugled kojeg ta robna kuća ima, onda je zaista i zaslužila takvu pažnju, koju so nazvali mali jubilej. Robnu kuću predstavljaju njeni radnici, što znači da sve ono što je dobro i slabo, je namenjeno njima, to je njihovo. Mnogo više je dobrog nego slabog. Uklopili su se u privredu i potrebe svojeg grada. Danas u nestašici nekih roba oni je ipak našu. Na policama u pro-

dajnom prostoru mnogo puta pac nade i onu robu, koje nećemo drugim trgovinama. Ostaje obzati i zadatak da i u budućnosti čine i da se još jedan put do spremnosti na osećanje i potražuju zajedništvom. A tome doprinosi i pomoć grosističkih OOU Slovenije. Kupci ne sakrivaju dovoljstvo, da kad je najpotrebnije, dobijaju robu iz Slovenije, da je te robe još mnogo vidljivo. Sve to je opravdalo rešenost kolektiva da proslavi godišnjicu poslovanja, prijatno provodni časovi uz osećanje jedne doživljene drugarske večeri, koje svima u sećanju. Nije isključivo da takva srećanja ne postaju tradicija.

Na podlagi sklepa delavskega sveta Delovne skupnosti Mercator Rožnik, n. sub. o., Aškerčeva 5, Ljubljana z dne 18. 4. 1983 objavljamo javno prodajo odpisane osnovnega sredstva tračne žage tip Kirchner, letnik nabave 1969, inv. štev. 0286. Tračna žaga ni v uporabnem stanju. Začetna cena je 5.000,00 din.

Ogled je mogoč vsak delavnik razen sobote od 7. do 15. ure po predhodni telefonski najavi v mizarski delavnici delovne skupnosti Mercator-Rožnika na Oražnovi 12 v Ljubljani.

Rok za zbiranje pisnih ponudb je do vključno 30. maja 1983. Po tem roku bo tračna žaga prodana najboljšemu ponudniku.

Možnost sodelovanja pri javni prodaji imajo pravne in fizične osebe

PRESEDAJNIK DS
Kristan Janez I. r.

Orgle v Cankarjevem domu...

Foto Kancijan Hvastija

Pri organiziranju nočnih predstav kabareta smo mislili tudi na obiskovalce zunaj Ljubljane, ki v tako poznih urah nimajo več prevozov z lokalnimi prevoznimi sredstvi. Če se boste na blagajni Cankarjevega doma prijavili tudi za prevoz na predstavo in z nje, ga bomo za bližnjo okolico Ljubljane skušali organizirati prek turističnih agencij.

POPUSTI ZA PRIREDITVE, KI SO V CANKARJEVEM DOMU V PROGRAMU SVOBODNE MENJAVE DELA

Organizirane skupine otrok in mladine nad 20 oseb imajo 50-odstotni popust.

Skupine nad 20 oseb iz delovnih organizacij Ljubljane imajo 20-odstotni popust, organizirane skupine izven Ljubljane pa 40-odstotni popust.

Zaključene prireditve za mladih dobijo 50-odstotni popust, za delovne kolektive pa 25-odstotni popust.

Za nekatere prireditve, pri katerih je cena enotna, že najnižje korigirana zaradi možnosti množičnega obiska, popustov ni.

Sproti vas bomo obveščali, za katere predstave popustov ne bo.

POSEBNO NAVODILO ZA DIJAKE IN ŠTUDENTE, KI ŽELIJO KUPITI IZKAZNICO CANKARJEVEGA DOMA S 50-ODSTOTNIM POPUSTOM

Za dijake in študente, ki se posamezno odločijo za ogled prireditve, velja 50-odstotni popust, vendar le za ogled Cankarjevega doma, ki jo lahko dvignejo pri blagajni Cankarjevega doma.

Izkaznico dobite za 500 din pri blagajni Cankarjevega doma in vanjo vpišete osebne podatke ter nalepite fotografijo.

Šola oz. fakulteta naj vam s pečatom potrdi, da se redno šolate.

Nato vam pri blagajni Cankarjevega doma dajo na izkaznico pečat.

S takšno izkaznico lahko kupite vstopnico za 50-odstotkov ceneje (vendar ne za vse prireditve); vstopnica bo imela poseben pečat, zato boste pri vstopu v dvorano morali pokazati vstopnico in tudi izkaznico.

Popustov ni mogoče uveljaviti za prireditve, ki so razprodane (abonmaji), in za tiste, ki jih ne financirajo iz svobodne menjave dela.

Za dijake in študente je za posamezne prireditve na voljo le določeno število vstopnic.

O spremembah višine popustov za nekatere predstave vas bomo sproti seznanjali.

M

Mercator

Glasilo delavcev in združenih kmetov SOZD Mercator, sub. o., Ljubljana, Aškerčeva 5. Izdaja Center za obveščanje SOZD

Uredništvo: Aškerčeva 5, Ljubljana

Ureja uredniški odbor: Kristina Antolič, Jože Černosek, Sonja Dolinšek, Sergej Paternost, Anton Kočevar, Nada Rutar in Mirko Vaupotič

Odgovorni urednik Jaro Novak (telefon: 221-044)

Novinarka Vesna Bleiweis (telefon 221-010)

Tajnica redakcije Katja Jesenovec (telefon: 221-010)

Tisk ČGP Delo Oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov Izdaja zadnji petek v mesecu Glasilo prejemajo delavci in kmetje, učenci v gospodarstvu in upokojenci SOZD Mercatorja Naklada: 12.000 izvodov